

Balaton Területfejlesztési Konceptió
2014-2030

2014.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
1. A térség jövőképe.....	6
2. A térség célrendszerének bemutatása.....	7
2.1 A Balaton, mint kiemelt térség fejlesztési elvei.....	8
2.2. A térség fejlesztésének átfogó célja.....	8
2.3 Átfogó célok megalapozása a helyzetértékelés alapján.....	11
2.5. A térség fejlesztésének stratégiai céljai.....	18
2.4. A fejlesztési célrendszer meghatározása a térségen belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre.....	34
3. A célrendszer koherencia vizsgálata.....	39
3.1 Belső koherencia vizsgálat.....	39
3.1.1. A jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása.....	39
3.2 Külső koherencia vizsgálat.....	40
3.2.1. A célrendszer kapcsolata az OFTK-val.....	40
3.2.2. Kapcsolat a Partnerségi megállapodással.....	41
3.2.3. A célrendszer kapcsolata a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) területrendezési tervvel.....	42
3.2.4. A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel.....	42
4. A terület felhasználás alapelveit lefektető koncepció.....	44
5. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	45
5.1. Pénzügyi eszközök azonosítása.....	45
5.2. Tervezett prioritások és intézkedések.....	45
5.3. Felelősség és intézményrendszer.....	47
6. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása.....	49

Bevezetés

Balaton kiemelt térség¹ fejlesztési koncepciójának felülvizsgálatát leginkább az indokolta, hogy a korábbi koncepciót 2009-ben fogadta el a Balaton Fejlesztési Tanács, ami alapvetően a 2006-ban elfogadott és elsődlegesen a 2007-13-as fejlesztési időszakra készült Balatoni Fejlesztési Stratégiára épült.

A fejlesztési koncepció módszertani átdolgozását indokolja, hogy a kormány 2009 októberében fogadta el a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletet, melynek tartalma a „területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményei, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályai”.

A fentebb hivatkozott kormányrendelet 5. melléklete vonatkozik a kiemelt térségek területfejlesztési koncepciójának és program javaslattevő fázisának tartalmi követelményeire, mely az alábbiakat írja elő a koncepció elvárt tematikájaként:

- a kiemelt térség jövőképe;
- a kiemelt térség fejlesztési elvei;
- a kiemelt térség fejlesztésének átfogó célja;
- a fejlesztési célok értelmezése a térségen belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre (a részcélok és beavatkozás területi egységei);
- helyzetértékelés, a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolata;
- külső koherencia: a célrendszer kapcsolata más országos és megyei tervdokumentumokkal;
- a terület-felhasználás alapelveit lefektető koncepció kidolgozása.

A hazai fejlesztéspolitikában, összhangban az EU által nyújtott versenyképességi felzárkóztatási célú támogatásokkal 2014-2020 között új fejlesztési időszak nyílik. Erre az időszakra országos szinten fejlesztési terv készült, melyet az Országgyűlés elfogadott 2014. év elején a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) néven. A koncepció külön kitér a Balaton térség fejlesztésének országos szintű fontosságára a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése részeként.

Az OFTK és az illeszkedő szakpolitikai stratégiák az Európai Unió 2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési céljaival összhangban képezik a jövő fejlesztési programjainak az alapjait. Ezen rendszer részeként készíti el az EU-val kötendő Partnerségi Megállapodáshoz illeszkedve a magyar kormány az ágazati és a területi alapon szervezett operatív programjait. Az országos szintű fejlesztési tervek és az operatív programok megalapozásához, illetve a programok területi alapú megvalósítása érdekében készülnek a különféle térségekben területi tervek pl. megyék területére, megyei jogú városok területére, illetve a Balaton térségére² is.

Az így készülő tervek mindegyikének már meg kell felelni a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet által támasztott tartalmi és partnerségi követelményeknek. Így a Balaton térségében az Európai Unió támogatásának felhasználásával készülnek el a jövő tervei 2014. év folyamán:

- a térség hosszú távú fejlesztési koncepciója, mely egyúttal megalapozza a Balaton térség rendezési tervének tartalmát is.
- a térség középtávú, 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozó stratégiai és a részletesebb operatív programja.

¹A területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény szerint létrehozott Balaton Fejlesztési Tanács egy térségi fejlesztési tanács, ami a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén működik. A dokumentumban a kiemelt térségből következően a Balaton térség fogalmat használjuk, mivel az egy általánosabb fejlesztési célra és tartalomra utal ellentétben a korábbi idegenforgalmi tervekben a „üdülőkörzeti” megnevezéssel, mely gyakorlatilag a hazai szabályozásban egyedül a Balatonnál maradt meg.

² Balaton Kiemelt Üdülőkörzet

A fentiekén túl a kormány kérésére el kell készíteni egy részletes dokumentumot, mely az operatív programoknak a Balaton térségében megvalósuló fejlesztési tervét és intézményi keretét foglalja össze. Ez a tervdokumentum Magyarországnak az Európai Bizottsággal a 2014–2020-as fejlesztési időszakra kötendő Partnerségi Megállapodása (PM) alapján készül el, miszerint: a Balaton térségben tervezett fejlesztések összehangolt finanszírozására a 2014–2020-as időszakban integrált területi programot kell készíteni, melyet a Kormány egyedi határozat alapján „kiemelt térségi beruházások” révén valósítanak meg.

A Balaton térség fejlesztési koncepciója elkészítésénél az alábbi módszertani és tartalmi szempontokat kellett figyelembe venni:

- a 2014-ben eltérő időtávra készülő fejlesztési dokumentumok között az összhang megteremtése, illetve a dokumentumok részletezettségéből következően a különbözőségek biztosítása
- elsődlegesen a Balaton térségének a sajátos természet-földrajzi, illetve gazdasági helyzetéből következő célok, illetve kapcsolódó eszközök integrálása
- a koncepcióban nem szereplő, a Balaton kiemelt üdülőkörzet térségére vonatkozó társadalmi-gazdasági-környezeti tématerületekre a Balaton térségben található megyék fejlesztési koncepciói adnak iránymutatást, melyek érvényesek a Balaton térség területrendezési tervének aktuális felül vizsgálata során is
- végéhez közeledik egy jelentősebb állami támogatási összeggel járó fejlesztési ciklus, melynek megvalósult és várható eredményeire (pl. déli part közúti elérhetőségének javulása az M7-es autópálya megépítésével, Balatoni vízgazdálkodásának javulása a vízügyi és környezetvédelmi beruházások eredményeként), illetve tapasztalataira célszerű építeni a jövőbeni fejlesztési célok és eszközök kijelölésénél
- 2008-tól megváltoztak a gazdasági körülmények (pl. belföldön csökkent a turisztikai költést is magában foglaló diszkrecionális jövedelem, nőtt az ingatlan célú befektetések kockázatai és ezzel együtt visszaestek az e célú hitelezések) és a piaci helyzet (pl. nyugat-európai külföldi látogatók száma csökkent, oroszországi küldő turisztikai piac erősödött, nő a lakosság egészségtudatossága). Mindezen változások jelentős hatással voltak és vannak a Balaton térségben meghatározó ingatlanpiacra és turisztikai szálláshelyek fejlesztésére, például számos korábbi terv, így az SCD által tervezett fejlesztések sem valósultak meg. A jövőben az új piaci kihívásokra új, kissé módosított célokat és eszközöket kell találni.

A fentiek alapján a megváltozott jogszabályi és társadalmi-gazdasági környezet igényelte, hogy a Balatoni Fejlesztési Koncepció, figyelembe véve a korábbi koncepció értékeit, új megközelítéssel és tartalommal készüljön el.

A célrendszerben az alábbi újszerűség, vagy jelentősebb hangsúlyok jelentek meg:

- az intenzív nyári turisztikai szezon ellensúlyozására a térség gazdaságának fejlesztése erősebben építene a térségbeli és környező tudásbázisokkal való együttműködésre (egyetemek, kutatóintézetek).
- a turisztikai fejlesztések kapcsán erősebb a hangsúly azon szolgáltatások fejlesztésén, melyek az egészség-tudatossághoz, természetességhez, mozgáshoz kapcsolódnak és lehetőség szerint a frekvencián túl, akár az év túlnyomó részében is kínálnak szolgáltatásokat.
- az egészségipar és kapcsolódó tevékenységek hangsúlyosabb megjelenése, mivel az egészségtudatosság egyre fontosabb szerepet tölt be az emberek életébe, miközben a lakosság elöregedése is további szolgáltatásoknak generál keresletet.
- a térség meghatározó tevékenységi köreit (pl. turizmus (szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás), közlekedés, környezetvédelem, helyi termék előállítás, értékesítés) befolyásoló szervezetrendszerre vonatkozó markánsabb megújítási szándék és a változó keresleti igényekre való rugalmas reagálási képesség javítása.

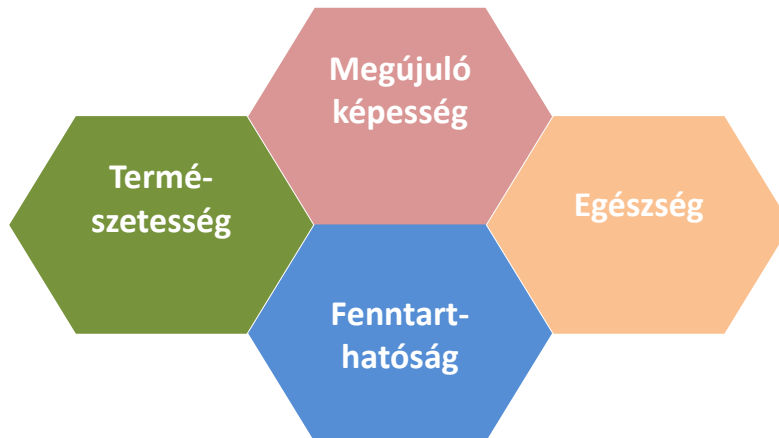
- nulla emissziós régió felé történő elmozdulás, melynek fő letéteményesei az épületek fűtés és hűtés célú energia takarékosága, illetve megújuló energiaforrások alkalmazása, valamint az elektromos közlekedés elterjesztése, kezdve az villamosvasút közlekedés bővítésétől az elektromos gépjárművek használatának elterjesztéséig.
- a Balatont térség területén ingatlannal rendelkező és a helyi lakosok motiválása kedvezmények biztosításával, amennyiben az üdülőkörzetben meghatározott célok (pl. tájgazdálkodás, ingatlanok elvárt megjelenésének kialakítása - pl. lakóker, szőlőhegyen a szőlőművelés) teljesítésével hozzájárul a környezetben illő, vonzó megjelenés kialakításához. Hasonlóan települési és nagyobb térségi egységekre vonatkozóan is kidolgozhatók motiváló szempontok (mint pl. a virágos település, stb.).

1. A térség jövőképe

Balaton kiemelt térség a jövőben:

Balaton, a természetesség és a magas életminőség egységes közép-európai mintarégiója!

A Balaton térség jövőképe az alábbi 4 pilléren épül:

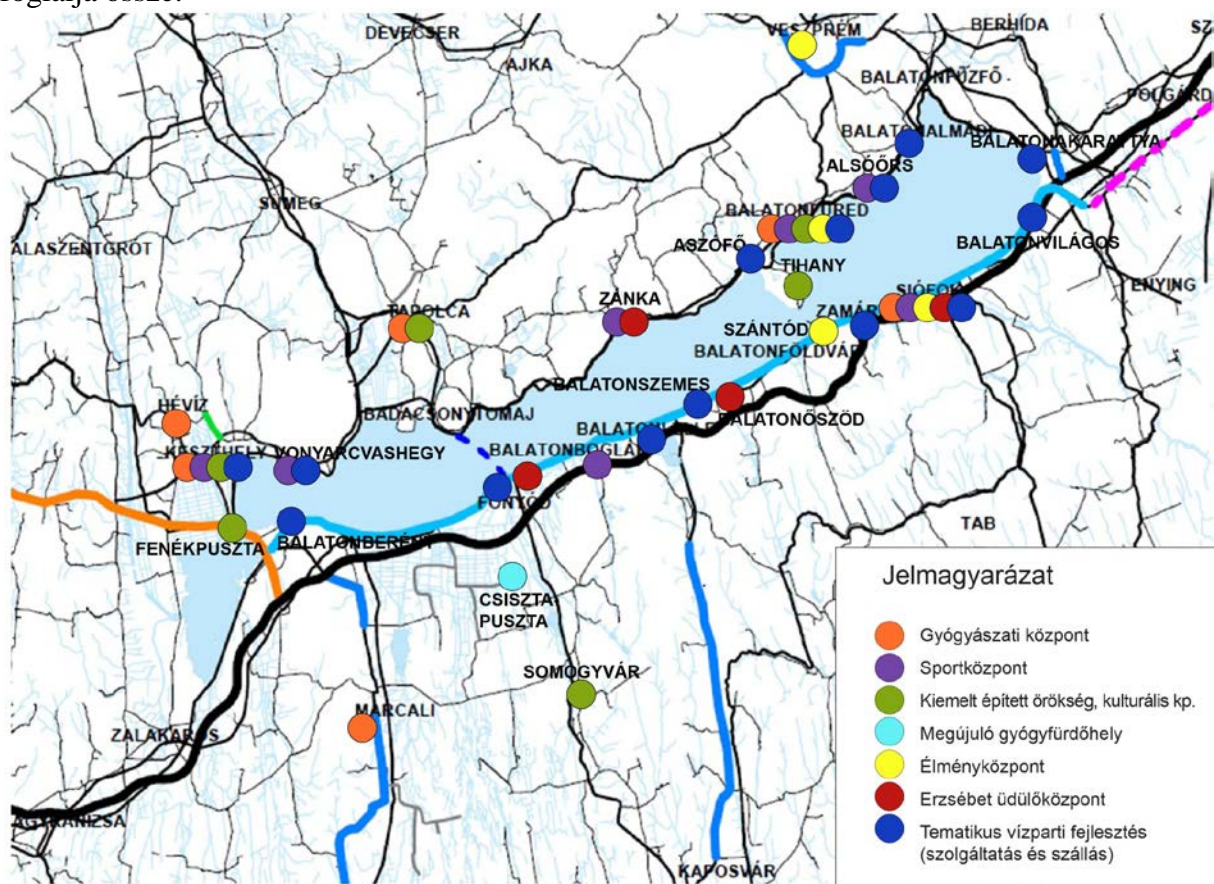
Balaton, a testi, szellemi, társadalmi megújulást adó térség. A térség, ahol magától értetődő a természet ereje, tisztasága, minősége és a benne élők vitalitása. A térség országosan kiemelkedő példája a környezet és a társadalom egységének, a harmonikusan fejlődő és fenntartható társadalmi fejlődés megteremtésének. Ez az a térség, ahol a társadalom (az itt élők és az ide látogatók innovatívan és fenntartható módon) úgy védi, formálja és építi környezetét, a természetes és épített környezetet, a közösségeket, a gazdaságot, hogy a környezet visszahatva a társadalomra, biztosítja annak gyarapodását és jólétét.

A Balaton kiemelt térség

- Magyarország és Közép-Európa viszonylatában a legtermészetesebb régió, állandó és ideiglenes lakói számára a vonzó életminőséget nyújt;
- magas minőségű természeti értékekkel és épített környezettel rendelkezik, környezeti állapota stabilizálódik, Közép-Európa legnagyobb tavaként a Balaton és a környező táj egyedülálló természeti és kulturális adottságai, mint nemzeti közkinccs megőrzése felett hűen őrökdi;
- európai szinten modellértékű, egységes fenntartható területi gazdasági rendszert alkot, önálló fejlesztési egységként kezelt és önálló területi irányítással rendelkezik;
- környezeti és táji értékek fenntarthatósága mellett jelentős hazai és külföldi vendégforgalommal rendelkezik, a szabadidő eltöltésnek, az élménykeresésnek és az egészséges életvitelnek a legvonzóbb magyarországi térsége, miközben különböző térségeit izgalmas sokféleség jellemzi;
- gyógyító térség, kialakul a gyógyító Balaton képe ahol a tó és a gyógy-, termálvizek, a mikroklíma, a rehabilitációs és különféle egészségügyi programok (beleértve a népegészségügyi, egészségfejlesztési prevenciók, mentálhigiéniai programokat), a helyben megtermelt gyógyító és éltető termékek, valamint a szabadidő aktív eltöltését segítő szolgáltatások egész évben várják a látogatókat és gyógyítják, frissítik a régióban élőket;
- táji, természeti adottságokra és hagyományokra épülő („Balaton márka”), a helyi környezeti feltételekhez igazodó versenyképes gazdasággal rendelkezik;

- a helyi szereplők együttműködése révén a régióban megtermelt jövedelmek lehető legnagyobb része a térségen belül marad, a térség szereplőit gazdagítja;
- a modern XXI. századi innovatív, tudás alapú gazdasági ágak, szolgáltatások és intézmények térségi jelenléte megerősödik;
- az információs társadalom legújabb vívmányai a régióban kiemelkedően elterjedtek, és alkalmazásuk megjelenik a gazdasági és társadalmi életben, a környezeti alrendszer irányításában;
- a lakosság minden rétege számára megteremti az esélyt a munkavállalásra, a régióban az állandó lakosság egyre nagyobb részének biztosított az egész éves munkavállalása;
- nincsenek a régió belül jelentős területi társadalmi-gazdasági különbségek, a multikulturális és erősen érdektagolt helyi társadalom konfliktusos helyzetek jól kezeltek;
- regionális és térségi szinten együttműködő földrajzi, társadalmi és kulturális egység, mely határozott és tényleges térségszervezési erőt felmutatni képes balatoni azonosságtudattal bír.

A térség jövőképét a jövőben tervezet legnagyobb léptékű fejlesztéseket az alábbi ábra foglalja össze:

2. A térség célrendszerének bemutatása

Az alábbi célrendszer épít a Balaton kiemelt térségre elkészült helyzetelemzésre, de figyelembe veszi a kapcsolódó ágazati és területi koncepciók elképzeléseit is. Így a célrendszer integrálja a Parlament által 2013-ban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban a Balaton térségére megfogalmazott fő fejlesztési irányokat. (1. sz. melléklet)

A koncepció célrendszere abból indul ki, hogy a vendégek számára is akkor lehet vonzóbb az itt tartózkodás, ha térség a harmóniát sugározza, aminek elengedhetetlen feltétele, hogy a térségben élők is jól éljenek.

2.1 A Balaton, mint kiemelt térség fejlesztési elvei

A térség fejlesztési koncepciójában az alábbi elvek érvényesülnek:

- Táj, természeti, kulturális örökség értékek megőrzése és az értékekhez kapcsolódóan a fenntartható fejlődés szempontjai mentén történő fejlesztések megvalósulása
- A helyi lakosok életminőségének javítása
- A parttól távolabbi települések fejlődési feltételeinek javítása
- A térség gazdaságában a folyamatos megújulás (innovativitás) elősegítése
- A társadalomban megfigyelhető tendenciákra (környezet- és egészségtudatosság) épülő fejlesztések és programok megvalósítása
- A térség rendezési tervével összhangban lévő területhasználati elvek érvényesítése
- Horizontális fejlesztési elvek érvényesítése az alábbi témák mentén
 - Fenntartható környezet- és tájhasználat
 - Barnamezős területek hasznosítása
 - Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása és az esélyegyenlőség érvényesítése
 - Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása
 - Balaton térségen belüli partnerségi együttműködések ösztönzése
 - Mindennapi élet biztonságának javítása

2.2. A térség fejlesztésének átfogó célja

Fő cél a Balaton térségének dinamizálása, fenntartható gazdasági fellendítése, hogy a térségben élők és dolgozók számára egész évben biztosítható legyen egy kiszámítható élet és munkakörnyezet.

A fő célhoz kapcsolódó átfogó célok - melyek elérése szükséges 2025-re - a következők:

A Balaton térsége az egyedülálló természetes környezetben, az egészséget és a fenntarthatóságot kiemelten kezelő társadalmi szemlélet eredményeként

- megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget, a környezetkímélő technológiák alkalmazásának (pl. energiafelhasználás, közlekedés, ingatlanfejlesztés) széles körű elterjedése következtében **magas minőségű környezetet biztosítson a helyi lakosok számára,**

A munkanélküliség, és ezen belül a tartósan álláskereső számának csökkentése, az éves foglalkoztatás elősegítése és környezetbarát technológiák alkalmazásának széles körű elterjesztése.

- vonzó működési környezetet biztosítson elsősorban **szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket előállító és döntően magasán képzett munkatársakat foglalkoztató vállalkozások számára,**

A felsőfokú végzettségű lakosok, a K+F tevékenységet végzők számának növelése.

- vonzó természeti és épített környezeti feltételeket és magas színvonalú szolgáltatásokat biztosítson a térséget felkeresők számára, melynek eredményeként **növekedjen a Balaton**

térségébe látogató turisták száma, illetve a hosszabb ideig történő tartózkodásban és szolgáltatásvásárlásban megmutatkozó elégedettsége.

A vendégéjszakák számának növelése, különösen a külföldiek által eltöltött éjszakák vonatkozásában, szálláshelyek egész évre vetített kapacitás-kihasználtságának javulása.

- A változó igényekhez, természeti folyamatokhoz **rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató és cselekvőképes, együttműködő intézmények és szervezetek** szolgálják a lakosokat, turistákat és vállalkozásokat.

A Balaton térségében működő intézményekkel, szolgáltatókkal való elégedettség javulása a helyi lakosok és turisták részéről.

A **turizmus** fejlesztése, mint a régió meghatározó gazdasági ágazata kiemelten fontos. Az elmúlt időszak csökkenő versenyképességi mutatóin (vendég, vendégéjszaka szám csökkenés, külföldi turisták számának visszaesése) kell javítani, és a változó piaci igényeknek megfelelően kell fejleszteni a kínálatot. A turizmus területén számos kínálati elem épült ki az elmúlt évtizedekben, melyek jelentős része elavult, leromlott állapotba került, vagy fejlesztésük nem követte a piaci igényeket. Ezzel párhuzamosan Európa más részein, pl. Ausztriában egyre jobb eredményeket mutatnak fel a természet közeli programokat (pl. természetjárás, kerékpározás, golfozás, lovaglás, vízisportok) kínáló desztinációk, már nemcsak síszezonban, hanem egész évben is, éles konkurenciát teremtve a Balaton térségének is. A Balaton térségében a turisztikai termékek, vonzerők fejlesztésének állami támogatásával, ösztönzésével célszerű változtatni, melyek vonzó környezetet teremtenek a vendéglátásnak, szálláshelyek fejlesztésének és egyéb turisztikai szolgáltatásoknak, ezzel jövedelmezőbb, új munkahelyeket teremtve. Az állami ösztönzéssel olyan feltételrendszert kell kialakítani, ami segíti a magántőke jelentős fejlesztéseinek megvalósulását és sikeres működését.

A turisztikai termékek fejlesztésénél elsődleges prioritást az

- exkluzív (egyedi értékeket nyújtó),
- a parttól távolabbi településeken a meglévő természeti értékekre, kulturális örökségre építő adottságok fenntartható kihasználásával megvalósuló,
- egész éves szolgáltatást nyújtó (pl. rendezvények és konferenciák, egészség-turizmus kerékpározás, természetjárás) fejlesztések jelentenek.

A turisztikai fejlesztéseknek kiemelt célcsoportjai a családok, fiatalok, illetve a nyugdíjasok, akik turisztikai szempontból eddig kevésbé kihasznált szezonokban (tavasszal és ősszel) – a gyógyfürdőhelyeken túl – akár a térség többi területén is - az eddigiekhez képest nagyobb számban - vendégként jelentkezhetnek. Az idős, aktív munkavégzéstől visszavonult nyugdíjasok számára igényként jelentkezhet, hogy letelepedjenek a tó körül, vagy egy évben hosszabb ideig, több mint 6 hónapon át tartózkodjanak a Balaton térségében, de ehhez szükséges az egészségügyi, szociális, rekreációs, kulturális szolgáltatások további fejlesztése.

Az évi egyszeri, hosszabb és egybefüggő (1-2-3 hetes) szabadságot a dolgozó korú felnőtt lakosság körében egyre jobban felváltják az évente többszöri hosszú hétvégék, a pár napos, maximum 1 hetes kikapcsolódások, melyeknél jelentős szerepet játszik az élmény-turizmus. A fiatalabb generáció, valamint az aktív dolgozóval bíró (és munkájukat fontosnak tartó) családok számára ennek következtében egyre kevésbé csak a klasszikus nyári idényben való pihenés van fókuszban. A balatoni turizmus (benne a borturizmus, a wellness, a rekreáció, mozgás) az élmény jelleget kihasználva és megfelelő környezeti feltételek esetén (infrastruktúra, közlekedés, szolgáltatások) szinte évszaktól függetlenül generálhat vendégforgalmat a régióban, feltételezve, hogy az üzenet eljut a célcsoportokhoz.

A turisztikai marketing során törekedni kell a tó és környezetének folyamatosan élvezhető és változatos (a nyári főszezonon kívüli) értékeinek (pl. jó vízminőség) kommunikálására. A fejlesztések nyomán a marketing-kommunikációban erősíteni kell a tó és környezetének sajátos értékeit: pl.

Közép-Európa legnagyobb tava; kedvező bioklimatikus viszonyok; családi programok bőséges kínálata; a rekreáció és relaxáció, a pihenés és a megújulás helye.

A megújulás és az egészség, mint üzenetek hangsúlyossá válásában kiemelt szerepet kaphat az **egészségipar**. A rehabilitációs kapacitásokkal és tudással bőven ellátott térség ugyan jelenleg elsődlegesen a magyar lakosság számára kínál társadalombiztosítás által finanszírozott szolgáltatásokat. A gyógyító és rehabilitációs intézményi kapacitások igen magas fokú kihasználtsága a gyakorlatban kevés lehetőséget ad az egészségügyi szolgáltatások piaci alapon történő közvetítésére. A térségben azonban az elmúlt néhány évben megkezdődött egy jelentős rehabilitációs intézményi fejlesztés sorozat, aminek következtében nemcsak az intézmények újulnak meg, de a rehabilitáció szakterületein is bővülés tapasztalható. Ezeknek a változásoknak a talaján elindulhat a rehabilitációs ellátásoknak, a szolgáltatóknak és a tudásoknak az összekapcsolása, a szolgáltatói együttműködések rendszerének kialakítása. Az olyan kapcsolódó fejlesztések nyomán, mint a rehabilitációs paletta további bővítése (pl. sportsérülések, neurológiai betegségek, mentális betegségek rehabilitációja), újabb modern terápiás eljárások bevezetése, a szolgáltatást nyújtók képzése, a jelenleg is európai hírű térség Európa-szerte népszerű rehabilitációs központtá válhat. (Erre a Balaton térségében a legnagyobb esélye Hévíz-Zalakaros és Balatonfüred térségének van.)

Az egészségügyi rehabilitációs szolgáltatások komplexitásának és minőségének ilyen mértékű fejlődésével nem csak a páciensek számának növekedése jár együtt, hanem a kutatási – fejlesztési tevékenységek bővítésére is jó terepet kínál a térség. Míg az egészségügyi szolgáltatások körének és színvonalának javulása a fizetőképes betegek számának növekedésével jár, a kutatás-fejlesztési potenciál erősödése nyomán növekszik a befektetett tőke, a térségbe telepedő cégek és a magasan képzett kutatók száma is. Az egészségügyi szolgáltatások sikeres piaci értékesítése eredményeként a tapasztalatok szerint jelentősen fellendül az egészségturizmus: megnő nemcsak a pácienseket kúrájukra elkísérő családtagok, de az egészség-megőrzési céllal a térségbe érkező, egészségipari szolgáltatások vásárlására nyitott turisták száma is.

A népszerű, keresett kutatási helyszínné váláshoz és a külföldi betegek megfelelő színvonalú kiszolgálásához azonban elengedhetetlen az intézményekben dolgozó orvosok és nővérek számára idegen nyelv (angol, német, orosz) elsajátítása, valamint a megfelelő szaktudások és képzettségek megszerzése. A fejlesztések nyomán létrejövő magas színvonalú szolgáltatási kapacitások sikeres piaci értékesítéséhez pedig igen fontos az egységes európai megjelenés és kommunikáció, amely az adatbázisokban való megjelenéstől a külföldi szolgáltatásvásárló szervezetekkel való kapcsolatfelvételig számos csatornára kiterjed, és nem nélkülözheti a kormányzati támogatást.

A turizmust és az egészségipart fellendítő fő üzenetek közvetítéséhez azonban szükség van az épített környezet és a benne élők gondolkodásának olyan módon történő formálására, átalakítására is, amely valóban tükrözi az egészséges, életeli környezet képét, és **hozzájárul a természetes és természetközeli környezet fenntartásához**. Számos terület együttműködése szükséges ennek megvalósításához, melyben többek között a kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése és elterjesztése, a szelektív hulladékgyűjtés, a vízminőség védelmét biztosító fejlesztések és lakossági közreműködés, a megújuló energiaforrások felhasználásának, az e-közlekedési megoldásoknak, az öko-gazdálkodási rendszerek kialakításának, egészségtudatos étkezés stb. elterjesztése egyaránt megtalálható.

A turizmus és az egészségipar mellett különösen fontos a **gazdaság más ágazatainak** fejlesztése is. Ahhoz, hogy a turisták által szezonálisan igénybe vett (egészség-megőrzési, kulturális, sport, szabadidős, vendéglátói) szolgáltatásokra egész évben megfelelő kereslet legyen, a térségben a lakosságnak nagyobb jövedelemmel kell rendelkeznie, mely révén csökkenhet az év nagy részében meglévő kihasználatlan kapacitások száma is. A jövedelmek bővülése érdekében növelni kell a foglalkoztatottak számát, a part menti és a parttól távolabbi településeken egyaránt. A munkahelyteremtés, illetve a vállalkozások versenyképességének javítása érdekében különösen fontos az üzleti környezet javítása, illetve a munkaerő kínálat fejlesztése, így a lakosság képzettségi szintjének javítása, valamint a megújuló képességének fejlesztése. Továbbá a térségben mind jobban ki kell használni a turizmus által generált keresletet, ami többek között például a bio-zöldséget és gyümölcsöket termesztőknek, a szőlőműveléssel és borászattal foglalkozóknak, a kulturális

szolgáltatásoknak, illetve kézműves termékeknek, kisipari, javító műhelyeknek, építőiparnak jelent majd jelentős piacot.

Valamennyi vállalkozás sikerének fontos feltétele, hogy milyen **infrastrukturális környezetben** tevékenykedik. E feltételek között meghatározó a természeti, települési környezet, a vállalkozások működéséhez szükséges vízi- és energia közművek rendelkezésre állása, a megközelíthetőség, a közlekedés módja és kényelme mellett a korszerű technológiák, - közte a széles sávú távközlési szolgáltatások - elérhetősége, illetve az infokommunikációs technológiák megfelelő színvonalú rendelkezésre állása és használata.

A turizmus alapvető értéke a tó, így a jelenlegi tendenciákat figyelve továbbra is minden fejlesztést meg kell tenni annak érdekében, hogy az emberi beavatkozások lehetőség szerint minél kisebb mértékben legyenek a tó szennyeződésének okozói. Mivel a tó és a környezete a csodálatos természeti értékeivel vonzza a turistákat, ezért további lépések szükségesek a természetes környezet tovább fejlődése, illetve bővülése érdekében. A környezeti állapot óvását közvetett eszközökkel is ösztönözni kell, mint pl. környezetbarát, alacsony nyersanyag, energia-, szállítási igényű vállalkozások megtelepedésének ösztönzése, vagy az alternatív energiák előállításának (pl. nem tájkép romboló megjelenésű napenergia hasznosítás), mind szélesebb körben való használatának ösztönzése. Az épületállomány korszerűsítése, illetve új építések kapcsán elő kell segíteni az épületek energiahatékonyságának javulását, illetve minimális léptékűre szorítását.

A természet mellett a települések környezete is befolyásolja a térség arculatát, a szolgáltatási lehetőségeket, a lakosok és turisták komfortérzetét. Ennek érdekében, valamint a magas beépítettség tájromboló hatása miatt az épített értékek védelme és megújítása, ha kell rehabilitálása fontos feladat a jelentős ingatlan állománnyal rendelkező térségben. A turizmus számára különösen fontos a jó elérhetőség, mely érdekében szükséges a légi és a vasúti kapcsolatokat fejleszteni. Ugyanakkor nyaranta az üdülő tulajdonosokkal, turistákkal együtt szinte megduplázódik a térség lakossága, akik a térségben történő közúti közlekedésükkel komoly környezeti terhelést jelentenek. Ennek ellensúlyozására szükséges a közösségi közlekedés modernizálása és a rugalmas használói igényekhez való illesztésének elősegítése, illetve az alternatív energia-meghajtású (pl. elektromos) járművek használatának elterjedése. A természet-társadalom-gazdaság összhangja feltételezi a térség jó biztonságát, amely kiterjed mind a vagyon mind a személyi biztonságra. Ennek érdekében szükséges az előrelépés a mederbiztonság, vízimentés, a katasztrófavédelem, az extrém időjárási körülmények előrejelzése, illetve a közbiztonság terén, hogy a Balaton Európa legbiztonságosabb tava legyen.

A Balaton térségében törekedni kell a takarékos, átgondolt területhasználat érvényesítésére, arra hogy a fejlesztések alapvetően barnamezős területek rehabilitálásával valósuljanak meg, ne növeljék a beépített területek arányát, ne veszélyeztessék az ökológiai szempontból jelentős területek (erdők, gyepek, vizes élőhelyek) állapotát, illetve ne csökkentsék, hanem preferálják a közösségi hozzáférésű területek bővítését.

2.3 Átfogó célok megalapozása a helyzetértékelés alapján

Az átfogó célok a kijelölt jövőkép irányába mutatnak, a jövőképpel összhangban jelölik ki a térség fő fejlesztési irányait. Ezt az összhangot mutatja be az alábbi táblázat:

Átfogó célok	Jövőkép tartalma
<i>Megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget biztosítson a térség az helyi lakosok számára</i>	<ul style="list-style-type: none"> Magyarország és Közép-Európa viszonylatában a legtermészetesebb régió, állandó és ideiglenes lakói számára a vonzó életminőséget nyújt magas minőségű természeti értékekkel és épített környezettel rendelkezik, környezeti állapota stabilizálódik,

Átfogó célok	Jövőkép tartalma
	<p>Közép-Európa legnagyobb tavaként a Balaton és a környező táj egyedülálló természeti és kulturális adottságai, mint nemzeti közkinccs megőrzése felett hűen öröködik</p> <ul style="list-style-type: none"> • a helyi szereplők együttműködése révén a régióban megtermelt jövedelmek lehető legnagyobb része a térségen belül marad, a térség szereplőit gazdagítja • a lakosság minden rétege számára megteremti az esélyt a munkavállalásra, a régióban az állandó lakosság egyre nagyobb részének biztosított az egész éves munkavállalása • nincsenek a régió belül jelentős területi társadalmi-gazdasági különbségek, a multikulturális és erősen érdektagolt helyi társadalom konfliktusos helyzetek jól kezeltek
<p><i>Vonzó legyen elsősorban szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket termelő vállalkozások számára</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • táji, természeti adottságokra és hagyományokra épülő („Balaton márka”), a helyi környezeti feltételekhez igazodó versenyképes gazdasággal rendelkezik • a modern XXI. századi innovatív, tudás alapú gazdasági ágak, szolgáltatások és intézmények térségi jelenléte megerősödik • az információs társadalom legújabb vívmányai a régióban kiemelkedően elterjedtek, és alkalmazásuk megjelenik a gazdasági és társadalmi életben, a környezeti alrendszer irányításában
<p><i>A vonzó környezet és a magas színvonalú szolgáltatások eredményeként növekedjen a Balatonhoz látogatók száma, a rövidebb-hosszabb ideig ott tartózkodók költésben, szolgáltatásvásárlásban megmutatókozó elégedettsége</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • környezeti és táji értékek fenntarthatósága mellett jelentős hazai és külföldi vendégforgalommal rendelkezik, a szabadidő eltöltésnek, az élménykeresésnek és az egészséges életvitelnek a legvonzóbb magyarországi térsége, miközben különböző térségeit izgalmas sokféleség jellemzi • gyógyító térség, kialakul a gyógyító Balaton képe ahol a tó és a gyógy-, termálvizek, a mikroklíma, a rehabilitációs és különféle egészségügyi programok (beleértve a népegészségügyi, egészségfejlesztési prevenció, mentálhigiénias programokat), a helyben megtermelt gyógyító és éltető termékek, valamint a szabadidő aktív eltöltését segítő szolgáltatások egész évben várják a látogatókat és gyógyítják, frissítik a régióban élőket
<p><i>Az igényekhez rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató intézmények</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • európai szinten modellértékű, egységes fenntartható területi gazdasági rendszert alkot, önálló fejlesztési egységként kezelt és önálló területi irányítással rendelkezik • regionális és térségi szinten együttműködő földrajzi, társadalmi és kulturális egység, mely határozott és tényleges térség szervezési erőt felmutatni képes balatoni azonosságtudattal bír

A helyzetértékelésből származó megállapításokkal az átfogó célok indokoltságát támasztjuk alá, mivel a jövőkép a térség fejlődésének eredményeként elvárt jövőbeli állapotot, egy víziót mutat be. A térség fejlesztési elvei egy, a koncepcióra vonatkozó általános megközelítés, értékrendet adnak, a mit

érvényesül a fejlesztési koncepció tartalmában. Az átfogó célokat a koncepció megalapozó vizsgálata (helyzetértékelés) alapján az alábbi információkkal lehet alátámasztani.

1. Átfogó cél: Megbízható jövedelem-szerzést és javuló életminőséget biztosítson a térség az helyi lakosok számára

A Balaton térsége természeti, táji értékekben, kulturális örökségben gazdag terület, melynek meghatározó részét a Balaton-felvidéki Nemzeti Park fogja össze.

A Balatonnál lakók fő bevételi forrását évtizedek óta közvetlenül vagy közvetve a turizmus jelenti. Ennek köszönhetően a térségben országos viszonylatban kiemelkedő a vállalkozási aktivitás, ami mellé jelentős mértékű civil aktivitás is társul. A helyi társadalom a multikulturális jegyeket viseli magán (felmérések szerint 70.000 üdülőingatlanból 10.000-et külföldiek főleg EU állampolgárok tulajdonlanak). Az itt élők büszkéek szűkebb hazájukra, regionális identitás tudatuk erős.

A turizmus elvárásaihoz való alkalmazkodás eredményeként a térségben jelentős a felhalmozott vállalkozói szakismeret, az országos átlagot meghaladó, de a tényleges szükségletektől viszont elmaradó az idegen nyelvet valamilyen szinten beszélők aránya. A megerősödött piaci igényekhez való igazodás utolérhető az oktatásban is, kiemelten a szakképzésben. Részben a szolgáltatatók felé megnyilvánuló elvárások, részben a Balaton, mint lakóterület exkluzivitása miatt az itt élőknek az országos átlagot meghaladó a képzettségi, iskolázottsági szintje.

A balatoni turizmust továbbra is erősen meghatározza a szezonális. A nyári szezonálisan kiugró turisztikai igények kiszolgálása során az átlagosnál magasabb "fekete" és "szürke" foglalkoztatás jelenléte tapasztalható.

A térségben – a szezon rövidülésével és a turisták számának csökkenésével párhuzamosan - évek óta nő a munkanélküliség, már nem csak a holt szezonban. Az éves átlagot tekintve elsősorban a parttól távolabbi településeken magas a munkanélküliség és az inaktív aránya. A 2013. I. negyedévi adatok szerint a parti települések átlagos munkanélküliségi rátája 8,05 %, a parttól távolabbi településeké pedig 12,39 %, ami meghaladja az országos átlagot. A foglalkoztatottság erősen szezonális, mely részben köszönhető a nyári szezonban az állandó lakosságot szinte megduplázó üdülőtulajdonosok által elsősorban a szolgáltatások iránt támasztott keresletnek is. (2012.I. negyedévében a parti települések munkanélküliségi rátája 8,06 %, a parttól távolabbi településeké 11,55 % volt, ugyanezen adatok a turisztikai főszezon és a mezőgazdasági termékek betakarításának fő időszakában 2012. III. negyedévében 4,45%, illetve 7,84 % voltak.)

A nyári szezon fokozatos lerövidülésével és a (különösen a külföldi turistákhoz köthető) forgalomcsökkenés nyomán a lakossági és vállalkozói bevételek kiszámíthatósága egyaránt lecsökkent, és az egészéves egzisztencia kialakítását lehetővé tevő munkalehetőségek száma is alacsony maradt. Ennek következtében növekedett az aktív korban lévők, főként a képzett fiatalok elvándorlása a térségből. A holt szezonban máshol, gyakran külföldön munkát találó, szaktudással rendelkezők később gyakran már a turisztikai szezonban sem térnek vissza. A magasan képzett lakosság egy jelentős részére jellemző, hogy az évnek csak egy részében élnek a Balaton mellett, de munkájukat a régió kívül végzik, munkájuk haszna is más régiókat gazdagít.

Mindezek miatt több település az év egy jelentős részében szinte „alvótelepüléssé” válik, különösen a Balaton felvidéken, ilyenkor „se lakók, se turisták, se szolgáltatók nincsenek ezeken a településeken”. Következésképpen, hogy jelentős gazdasági, társadalmi eltérések tapasztalhatók viszonylag szűk távolságokon belül a partközeli és a parttól távolabbi települések, a városok és a kistépülések, illetve az egyes kistérségek között.

A térségben az utóbbi másfél évtizedben pozitív vándorlási egyenleg volt kimutatható, jellemzően az ingatlan már rendelkező idősebb korosztály költözik a Balatonhoz, az aktív munkavégzésétől való visszavonulását követően. Ennek következtében a népesség öregedési folyamata az országos átlagot is meghaladó mértékű. Az oktatási intézményekben pedig egyre súlyosabb mértékben észlelhető a munkaerő helyi utánpótlását jelentő gyermekek számának csökkenése.

A térség népességmegtartó erejének növeléséhez munkahelyekre, megbízható és kiszámítható jövedelemforrásra van szükség. A Balaton térség területén (is) legfőbb cél a gazdaságpolitika által is szorgalmazott foglalkoztatás-bővítés/munkahelyteremtés. Ehhez egyaránt szükséges a térség jelenlegi forrásfelvevő képességének javítása, együttműködések ösztönzése és versenyképesség biztosításához elengedhetetlen fejlesztési források előteremtése.

2. Átfogó cél: Vonzó legyen elsősorban szolgáltatásokat kínáló és innovatív, magas hozzáadott értéket termelő vállalkozások számára

A Balaton térség természeti kincsekben és látnivalókban igen gazdag, sokszínű tájképi adottsággal rendelkező térség. Területének jelentős része természetvédelmi oltalom alatt áll. A természetes környezet nagyban kedvez a turizmusnak, ám speciális szabályrendszerével körültekintőbb és bonyolultabb feladat elé állítja a térségben megtelepíthető, megtelepedni képes ipari és mezőgazdasági termelést. A térség védelme érdekében érvényesített korlátozás és a területek fejlesztése, a gazdasági-társadalmi-környezeti fenntarthatóság szempontjai együttes figyelembevételével hangolandók össze. A méretgazdaságosságra törekvő ipari és a mezőgazdasági tevékenységek jelenleg is erős környezeti terhelést okoznak, melynek fennmaradása illetve növekedése a turizmust veszélyeztetheti térségi szinten.

A Balaton térség közlekedési megközelíthetősége sokat javult az elmúlt években. Az autópályákat és a főutakat érintő fejlesztések, a nagyobb településeket elkerülő autótutaknak és új közlekedési csomópontoknak köszönhetően a térség gépjárművel mind a négy égtáj felől könnyebben elérhető. Utasszállító és sport repülőgépek fogadására alkalmas repterek egyaránt megtalálhatók, amin belül ki kell emelni, hogy a sármelléki repülőtér folyamatos üzemeltetése nem megoldott. A vasúti közlekedés az északi és a déli parton egyaránt biztosított, de a közlekedésben vannak szűk keresztmetszetek, amik nem teszik eléggé vonzóvá vasúti közlekedést. Az egyes településekkel kapcsolatot teremtő úthálózat azonban továbbra is elhanyagolt, rossz állapotban van, és ugyanez mondható el a belterületi utakról is.

A Balaton térségében a mobil internet elérhetőség sokat javult az elmúlt években az új generációs távközlési hálózatok fejlesztésének eredményeként, de ennek hatása számos parttól távolabbi településen nem érezhető.

Míg a Balaton parton lévő települések lakossága elsősorban a turizusból él, a parttól távolodva egyre jelentősebb a mezőgazdasággal foglalkozók száma és aránya. A településen jelentős számú őstermelő tevékenykedik, azonban az általuk előállított agrártermékek nagyjából nem kerülnek helyben feldolgozásra.

A turizmushoz kapcsolódó munkavégzést és munkahelyeket a szezonális határozza meg. Bár a térségben igen magas a szolgáltatással foglalkozók száma, többségük közvetlenül vagy közvetve szintén a turizusból él. A kiemelt nyári két hónapos turisztikai szezonon kívül a szolgáltatók többsége bezár, tovább csökkentve a munkahelyek számát és súlyosbítva a települések, különösen a falvak szolgáltatás-hiányosságát. A munkahelyek hiánya növeli a települések közötti jövedelmi különbséget, egyre nő a leszakadás a térség városainak életszínvonalától. A munkahely-teremtő fejlesztéseket ugyanakkor akadályozza, hogy számos településen nincs helyben oktatási intézmény, háziorvosi szakellátás, járóbeteg szakellátás, gyógyszertár, posta, mely szolgáltatások csak hálózati rendszerben jó elérhetőség mellett kínálhatók megfelelő színvonalon. A lehetőségek hiánya miatt pedig az elvándorlás fokozódik, és a munkavállalási korú és szakképzett lakosság száma tovább csökken.

A balatoni turisztikai szolgáltatók jelentős részének nyereségtermelő képessége és versenyképességi potenciálja úgy hazai, mint nemzetközi viszonylatban alacsony. E gyengeség (egyik) alapvető oka a turisztikai vonzerők szükséges mértékű és a változó fogyasztói igényekre (pl. kerékpározás) reagáló fejlesztésének elmaradásában és az átlagos minőségű és egyediség nélküli termékstruktúrában kereshető. Pedig munkahelyeket létrehozni fenntartható módon csak akkor lehet, ha az iparágban versenyképes termékek, illetve szolgáltatások valósulnak meg. Vonatkozik ez a turizmusra és a turizmust kiszolgáló valamennyi iparágra, szolgáltatásra egyaránt, a helyi termékeket előállító termelőktől a szállásadókig, az étteremtulajdonosoktól az egészségügyi szolgáltatókig.

A versenyképesség fejlesztésével kapcsolatban tudomásul kell venni, hogy konkrét fejlesztéseket csak komplexitás megléte esetén szabad támogatni, akár a turizmusról, akár az egészségiparról, akár a mezőgazdaságról van szó. A versenyképesség kialakításának feltétele a hatékony és rugalmas üzleti környezet megteremtése. Az infrastrukturális háttér és a szakképzett, motivált munkaerő biztosításán túl speciális fejlesztési tudás elérhetőségére, szakmai kapcsolatokra, szervezeti együttműködésekre van szükség. Mindemellett biztosítani kell (a jelenleg hiányozó) a térség egyedi céljait támogató és fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási célú konstrukciókat is.

A környezeti ártalmak csökkentése érdekében fontos az olyan beruházások támogatása, amelyek az alternatív energiafelhasználást, az energiahatékonyságot és a környezettudatos gondolkodást részesítik előnyben, illetve alkalmazzák – hozzájárulva a munkahelyteremtés mellett a térség vonzerejének megtartásához és növeléséhez.

A világban az innováció vezérelt és tudás alapú gazdaság felértékelődése különösen értékessé teszi a térség gazdaságának magas hozzáadott értékű termelő területeit. A Balaton térségében, illetve a környező nagyvárosokban (pl. Keszthely, Balatonfüred és Veszprém, Kaposvár) működő K+F és egyetemi oktatási tevékenységek jó alapot képeznek az innovatív tevékenységet végző vállalkozások Balaton térségben való letelepedésére, illetve további fejlődésére.

A Pannon Egyetem kutatási-fejlesztési tevékenységével, egyéb szakmai szolgáltatásaival folyamatosan részt vesz a térség gazdasági életében, pl. innovatív kutatás-fejlesztési feladatok megoldása, vagy vállalatok minőségbiztosítási rendszerének fejlesztése. A Pannon Egyetemen belüli szakmai munkamegosztás alapján Keszthelyen a biomassa alapanyagú energiahordozók (bioüzemanyagok) előállítás kérdésköre, ezek felhasználását követő melléktermékek mezőgazdasági alkalmazhatóságának kutatása zajlik. Agrártudományi Centrum tevékenységében az agrárágazati K+F, a mezőgazdasági szak-tanácsadás regionális irányítása, szaktanácsadók képzése és a vidékfejlesztés ágazati feladatainak ellátása meghatározó.

Balatonfüreden működik a Rendszertudományi Akkreditált Innovációs Klaszter, melyhez kapcsolódó innovációs központban a rendszertudományokhoz köthető logisztikai, informatikai, mobil technológiai, szoftvertesztelési kutatásokat és fejlesztési tevékenységeket végeznek. A központ együttműködik a mobil technológiák és szoftvertesztelési metodikák területén a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel, illetve a mobil technológiák és e-Health kutatási területén az Óbudai Egyetemmel.

3. átfogó cél: A vonzó környezet és a magas színvonalú szolgáltatások eredményeként növekedjen a Balatonhoz látogatók száma, a rövidebb-hosszabb ideig ott tartózkodók költséiben, szolgáltatásvásárlásban megmutatkozó elégedettsége

A térség gazdaságában jelentős súlya van a turizmusnak, a magyarországi turisztikai bevételek 22%-a a Balaton turisztikai régióban keletkezik. Korábbi értékelések és stratégiák számos esetben rámutattak arra, hogy a Balaton ma egy hanyatló turisztikai célterület, desztináció. 2012-ben a Balaton térségére az összes hazai vendégéjszaka alig 20%-a esett, amely azonban még így is Budapest - Közép-Magyarország után az ország második legfontosabb turisztikai célterülete maradt (összes vendégforgalom és beutazó turizmus esetén).

A legújabb GDP számítások szerint a Balaton térsége kimutathatóan lassabban növekszik, mint az ország más térségei általában, s ez a megállapítás sajnos a hazai vidéki átlaghoz képest is elmondható. A régió országos mutatóktól elmaradó átlagához képest különösen a turizmusban leginkább érintett parti települések fejlődése lassult le.

A turizmus versenyképessége jelentősen romlott az elmúlt időszakban - míg tizenöt évvel ezelőtt összesen 14 millió vendégéjszakát regisztráltak a Balatoni szálláshelyeken, 2012-ben ennek csak 44%-át (4,4 millió). A régió kereskedelmi szálláshelyein mért átlagos tartózkodási idő az 1998. évi 5,1 éjszakával szemben 2005-ben 4,0 éjszaka, 2011-ben már csak 3,36 éjszaka volt, ami részben megváltozott üdülési és szabadságolási szokásoknak is köszönhető

A számadatok, a gazdasági elemzések, a vállalkozások jelzései és a külföldi munkát vállaló szakemberek példája is igazolja, hogy a balatoni turisztikai szolgáltatók többsége nem tud megfelelő

nyereségtermelő képességgel működni. A gyenge versenyképesség egyik jellemző oka a turisztikai vonzerők szükséges mértékű fejlesztésének elmaradása és az átlagos minőségű és egyediség nélküli termékstruktúra jelenléte, illetve Hévíz, Zalakaros térségét kivéve, az erős nyári szezonon kívül a szolgáltatók alacsony kapacitás-kihasználtsága.

A turisták utazási motivációiban az utóbbi évtizedben jelentős változások figyelhetők meg, melyet a szolgáltatók kínálatukkal nem követtek, és kimutatható, hogy a látogatók igény szintje is évtizedek óta magasabb, mint ahogy azt a hazai szolgáltatók színvonala követte volna. Továbbá fontos kiemelni, hogy Európa más térségeiben egyre komplexebb és magasabb színvonalú szolgáltatásokat kínálnak a természet közeli desztinációk pl. Ausztriában, Németországban, Csehországban. Ezen desztinációk az elmúlt 10 évben jelentős versenytársai lettek a Balaton térségének, aminek szintén szerepe lehet az osztrák és német turisták elmaradásában. A fentiek következtében a Balatonnál a külföldi, elsősorban nyugati vendégek számának aggasztó csökkenése mellett megmaradt a magyar turistáknak a külföldi desztinációkon való jelentős vásárlóerőként való megjelenése. A belföldi turistaforgalom ma Balaton térségében a legnagyobb az ország régió között.

A turisztikai attrakciók kapcsán az elmúlt években olyan fejlesztések valósultak meg, melyek hozzájárultak a turisztikai kínálat minőségi színvonalának javításához, illetve a természet közeli, aktív turisztikai élmények átéléséhez: pl. vitorlások fejlesztése, Balaton körüli kerékpárút megépítése, kitáblázása, strandok higiéniai felújítása, illetve sportolási (sportpálya létesítése) és családbarát szolgáltatások fejlesztése (kismedence, homokos part), kiállítóhelyek látogatóközpontok, kalandparkok létesítése és kilátók építése. A turisztikai vonzerő fejlesztések mellett továbbá a látogatói szám fenntartása az állami támogatással megújult, vagy felépült 4 csillagos szállodáknak, valamint a rekreációs és szálláshely szolgáltatás-vásárlás állami támogatásával (pl. Széchenyi Pihenő Kártya) is ösztönzött belföldi kereslet fellendülésével magyarázható. Sajnos ezzel párhuzamosan csökkent a külföldi vendégek száma, miközben az adriai tengerpart kedvező elérhetőségével, más európai tavak (pl. Garda -tó, Fertő-tó, ausztriai kisebb tavak) környezetének fejlesztésével továbbra is erős konkurenciái vannak a térségnek.

2011-ben a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek száma az előző évhez viszonyítva 4,2 %-os, a vendégéjszakák száma 2,0 %-os növekedést mutatott, míg az átlagos tartózkodási idő 2,1 %-kal csökkent a bázisidőszakhoz képest. A változás oka elsődlegesen a belföldi turizmus élénkítése, amely azonban rövidebb ideig tartó látogatásokkal és alacsonyabb kapcsolódó költséssel párosult. Az elmúlt időszakban, a térségben legnagyobb növekedés Zalakaroson (2002 és 2012 között 73%-kal nőtt a vendégéjszakák száma) figyelhető meg, míg Hévíz, Balatonfüred, vagy Siófok térségére inkább a stagnálás a jellemző.

A 2000-es évektől 2010-ig a szállásférőhelyek száma folyamatosan csökkent a Balaton térségében, majd lassú növekedés indult el. Ugyanakkor nagyarányú belső átrendeződés zajlott le, melynek során a magán szállásférőhelyek száma 2007 és 2011 között mintegy 20 ezerrel csökkent (-14%), ezzel párhuzamosan a kereskedelmi főőrőhelyek aránya 15 ezerrel növekedett (+15%).

Az elmúlt évtizedben csaknem a felére csökkent a turisztikai érdekeltségű balatoni vállalkozások aránya. 2000 és 2010 között a közvetlen turisztikai érdekeltségű (szállásférőhely értékesítő, vendéglátó) vállalkozások 44 %-a szűnt meg a régióban. A KSH adatai szerint 2000-ben négy és félezer ilyen vállalkozást tartott el a régió, addig 2010-ben már csupán 2.064-et.

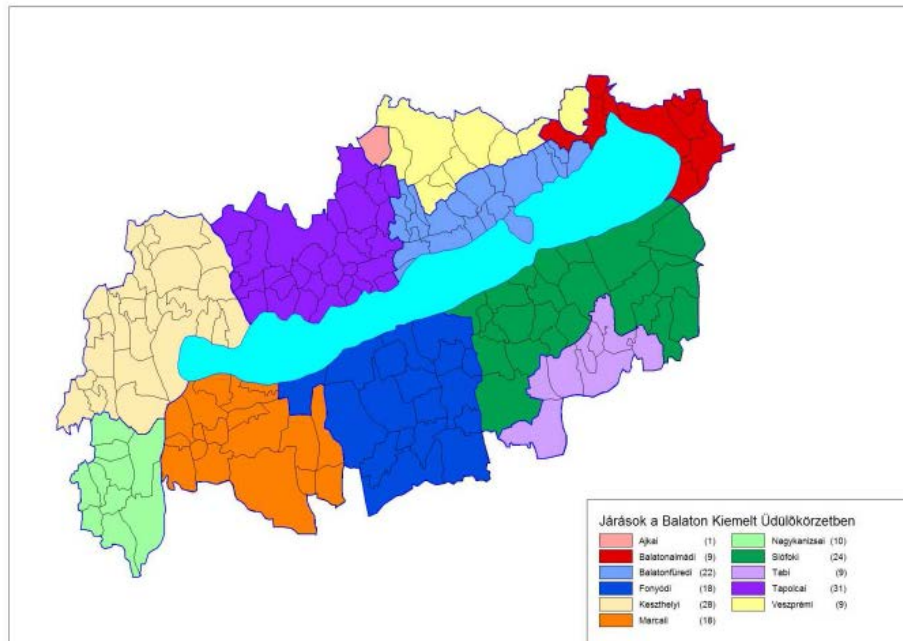
A térség turizmusának szervezésére az elmúlt időszakban létrejöttek a kisebb térségekre, településekre vonatkozó desztináció menedzsment szervezetek, de ezek sem hoztak átütő eredményt a térség turizmusában. Ennek részben oka, hogy az elmúlt években a Balaton nagytérségi szintű turisztikai promóciójában és szervezésében semmi változás nem történt, az állam turisztikai marketing tevékenységétől továbbra is kiszolgáltatott maradt.

4. átfogó cél: Az igényekhez rugalmasan igazodó és folyamatosan megújulásra képes szolgáltató intézmények

2013. január 1-től a 2012. évi XCIII. törvény értelmében - a járássok kialakítása, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosítása - a Balaton térség területén 11 járás található, ezek az Ajkai-, Balatonalmádi-, Balatonfüredi-, Fonyódi-, Keszthelyi-, Marcali-, Nagykanizsai-, Siófoki-, Tabi-,

Tapolcai- és Veszprémi járások. A legtöbb esetben a járások határai is keresztezik az üdülőkörzet határát, a 11 járásból 2 – Balatonfüredi járás és Siófoki járás – található teljes területével a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetet érintő járások³

Adatforrás: www.jarasinfo.hu

A térség intézményrendszerére a megosztottság jellemző, ami elsősorban a régió közigazgatásáról mondható el, de mindez a részterületek (ágazati igazgatás, szolgáltatások) vonatkozásában is állítható. A meglévő szervezetrendszer gyengesége egyrészt széttagoltságában ragadható meg, másrészt azonban az együttműködést elősegítő szerveződések sincsenek jelen kellő számban és felhatalmazással a Balaton térségben. A térség területén (azok hagyományos, Balaton térségben nem található megyeszékhelyekre telepítettsége miatt) nincsenek meg, illetve hiányosan vannak jelen a középfokú szolgáltatások, így az igazgatási, egészségügyi, oktatási, közművelődési, pénzügyi stb. elemei, intézményei, illetve azok megközelíthetőség a térség területének nagy részén – a közlekedési kapcsolatok és a távolság miatt – problematikus.

A forráskihelyezések elemzésének eredményei szerint a térségbe jutó fejlesztési források nem az elvárt hatásokkal hasznosulnak. A számos forráselosztó szervezet (tárcák, régiók, megyék, közalapítványok) forrás kihelyezési tevékenységének csak kisebb része történik térségi koordinációban. A balatoni fejlesztések koordinálására létrehozott és központi, regionális valamint helyi szereplőkkel rendelkező Balaton Fejlesztési Tanács hatásköre és fejlesztési, koordinációs lehetőségei, illetve a munkaszervezetként működő Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. kapacitásai és támogatáspolitikai tapasztalatai az állam által centralizált hatáskörök és támogatási rendszerek miatt nagymértékben kihasználhatatlanok. A fejlesztéspolitikához kapcsolódó intézményrendszer működése alacsony hatékonyságú, gyenge a különböző partnerek közti együttműködés. 2007-13-as támogatási időszakban – az eredeti tervektől eltérően csak a turizmus kapcsán jelent meg némi összhang – a Balaton térség egységes, összehangolt fejlesztésére. Ez a gyakorlatban a turisztikai vonzerő, szolgáltatások, desztináció menedzsment rendszer támogatására vonatkozó, de az érintett három statisztikai régióban önállóan lebonyolított pályázati kiírások tartalmának összehangolására vonatkoztak.

Az együttműködésre való nyitottság és a stratégiai gondolkodás, tervezés hiánya erősen kihat a Balaton térség szervezetrendszerének hatékonyságára, hiszen a szervezetek azon képessége hiányzik,

³Balatonvilágos település 2013. január 1. napjától nem a Balatonalmádi, hanem a Siófoki járás része.

amely egy rendszerré szervezné a térség szervezeteit. A koordinálatlanság jeleit leginkább állami intézmények és vagyontárgyak viselik magukon.

A Balaton térségben a civil aktivitás jelentős mértékű, amelyben az állandó lakosok mellett jellemzően az üdültulajdonosok is részt vesznek (pl. Balaton-parti Fürdőegyesületek Szövetsége, Nők a Balatonért Egyesület, Balatoni Civil Szervezetek Szövetsége).

A térségben a szociális és egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézményekre is rányomja bélyegét a turizmus erőteljes szezonalitása. A nyári hónapokban a szolgáltatók nagyon erős terhelésnek vannak kitéve, ami miatt az igénybevevők a szolgáltatás elégtelenségére panaszkodnak. Idényen kívül az állandóan a településen lakók relatív alacsony száma miatt a szolgáltatások iránti igény a töredékére csökken, a szolgáltatások fenntarthatósága csak azok elérhetőségének romlásával biztosítható, ami ismételt panaszokat vált ki az itt élők körében. A kistelepüléseken az alacsony gyermekszám miatt sokszor helyben nem biztosítható az oktatási és nevelési intézmények működése. Hasonló kapacitás és elérhetőségi problémák vannak az idősek ellátása terén is.

2.5. A térség fejlesztésének stratégiai céljai

A térség fejlesztésének stratégiai céljait az átfogó célokhoz illeszkedve határoztuk meg 2020-ig. Az egyes stratégiai célok több átfogó cél elérését is támogathatják.

Innovatív Balaton!	A Balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén
Aktív Balaton!	A turizmusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként.
Balatoni egészség és megújulás!	A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által.
Balatoni terméket az asztalra!	Helyben, vidéki térségekben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése
Megújuló balatoni közösségek!	A társadalom harmonikus fejlődésének záloga a dinamikusan működő gazdaság mellett a térségben, vidéki területen élő közösségek folyamatos megújulása
Természetes Balaton! Egészséges környezet, tiszta Balaton!	A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás lehetőség szerinti megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése a települések építészeti színvonalának növelése
Elérhető Balaton!	Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében

1. Gazdaság-fejlesztés, kutatás-fejlesztés, innováció

A Balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén „Innovatív Balaton!”

Térségi gazdaságfejlesztési programok megvalósítása a Balaton kiemelt térség 5 meghatározó munkaerőpiaci körzetének (Keszthely-Hévíz-Zalakaros, Tapolca, Balatonfüred, Siófok, Balatonlelle-Balatonboglár-Fonyód, Marcali térsége) gazdaság-fejlesztési koordinálásában és a helyi vállalkozásokkal, gazdaságfejlesztő, innovációs intézményekkel együttműködve

- *Fiatalok, felsőfokú végzettségűek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése*
- *Innováció-orientált vállalkozások, illetve kutatás-fejlesztési programok ösztönzése*
- *Helyi tudásbázisra, táji adottságokra építő, illetve turizmushoz, ingatlan-gazdálkodáshoz kapcsolódó másodlagos keresletre építő vállalkozások fejlődésének ösztönzése*

Környezetterhelő tevékenységek helyett környezetkímélő technológiák alkalmazásának az elterjesztése és fejlesztése

Tartósan álláskeresők foglalkoztatásának ösztönzése társadalmi, közösségi célú vállalkozások működtetésével

A Balaton térség nagy részében jelenleg még csak nyári szezonban meghatározó turizmus mellett szükséges javítani a foglalkoztatás feltételeit. A Balaton térségére, hasonlóan Magyarország más vidéki területeire jellemző a fiatalok és különösen a felsőfokú végzettségűek elvándorlása. Ezen negatív folyamatok kompenzálása érdekében javasolt ösztönözni a helyi gazdasági célú együttműködések, ahol a nonprofit, a vállalkozói és kapcsolódó tudományos, oktatási szféra közös részvételével sikerül a jövedelem és foglalkoztatás bővülését is szolgáló programokat megvalósítani. A foglalkoztatási lehetőségek bővítésében, fejlesztésében meghatározó szerepet töltenek be a Balaton menti nagyobb városok, illetve agglomerációs körzetek gazdaságszervező tevékenységei, ezért jellemzően ezen központok koordinálásával indokolt a vállalkozási környezetet javítani. A programok során törekedni kell az elsősorban felsőfokú végzettségűeket foglalkoztató vállalkozások innováció-orientált fejlesztésére, illetve a szolgáltató szektor megújítására.

A gazdaság-fejlesztés során szükséges a kis- és középvállalkozások üzleti környezetét javítani. Ennek részeként fejleszteni kell a működésükhöz szükséges alapvető termelői infrastruktúrát (pl. technológiai parkok, inkubátorházak nagyobb városokban, agglomerációs központokban; a fő közlekedési útvonalak, kiemelten az autópálya mentén és nagyobb városokban ipari, a régió lakosságát, gazdaságát kiszolgáló logisztikai területek barnamezős alapú, tájba illő fejlesztése), segíteni kell a szakmai ismeretek elsajátítását, értékesítési együttműködések kialakítását, valamint szükséges információt nyújtani a piaci lehetőségekről, a fejlődési trendekről. Az innovatív vállalkozások indításának ösztönzésénél törekedni kell az alacsony nyersanyagigényű, azonban összetett, kiemelt szaktudást igénylő tevékenységek folytatására. Mindezeket olyan rendszerbe szükséges szervezni, amely hosszú távon képes az önerőből történő működésre.

A vállalkozások termelő eszköz-állományának és tudásbázisának megújításához támogatás szükséges, mely kapcsán előnyben kell részesíteni azokat a tervezett fejlesztéseket, amelyek építenek a Balaton térségében és közvetlen környezetében működő (Veszprém, Keszthely, Tihanyban működő Balatoni Limnológiai Kutatóintézet, badacsonyi NAIK Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet, Kaposvár, Székesfehérvár, Nagykanizsa) felsőoktatási intézmények⁴, kutatás-fejlesztési központok által kínált szolgáltatásokra.

Balatoni térségében jó esélyei vannak olyan vállalkozások fejlődésének, melyek a térségbeli tudásbázisokon túl a helyi keresletre építenek. Például mezőgazdasági alapanyagok termelése és feldolgozása (pl. szőlészet-borászat, élelmiszer előállítás, feldolgozás, ásványvíz és üdítőital gyártás,

⁴A Balaton térségéhez kapcsolódó K+F potenciál az 1. sz. mellékletben található.

palackozás, illatszerek és gyógyhatású termékek gyártása, halfeldolgozás, fa- és erdei termék feldolgozás, nádfeldolgozás), ingatlankezeléssel kapcsolatos építőipari és szolgáltató, ingatlangazdálkodási tevékenységek, vagy a kis- és kézműipari tevékenységek (pl. vízi közlekedési eszközök gyártása, felújítása és javítása; ajándék és dísz tárgyak gyártása; szabadidős kellékek, halászati és horgászati eszközök gyártása).

A gazdaság fejlesztésénél elsősorban a régió gazdasági hagyományaira, természeti-földrajzi adottságaira érdemes építeni. A táji, kulturális adottságokból kiindulva – már nem túl nagy számban és jelentőséggel - jelen vannak az egyedi értéket, tájegységre jellemző specialitást jelentő termékek előállítására alkalmas mesterségek, a kézművesipar. Tekintettel arra, hogy jelenleg egy szűk és visszaszorulóban levő vállalkozói rétegről van szó, biztosítani, támogatni szükséges a mesterségek folyamatos utánpótlását, a szakmák elsajátítását, akkreditált képzését. A termékek minőségbiztosítási rendszerének régió szintű kidolgozása, bevezetése és működtetése is elvárás. A fejlesztésekhez szükséges lehet a vállalkozások közti, illetve a tervező, fejlesztő intézményekkel való együttműködés ösztönzése.

A gazdaságfejlesztés fontos eleme a hagyományos mesterségek továbbélésének biztosítása mellett új iparágak meglepedésének támogatása. A kulturális adottságok alkalmasak arra, hogy új tudás-intenzív, innovatív iparágak telepedjenek meg a térségben, ideértve elsősorban a kreatív ipar különböző ágait. A magyar kreatív ipar nemzetközi szinten kiemelkedően eredményes (pl. formatervezés, divat) ezért alkalmas arra, hogy a Balaton térségében minimum regionális szintű központ jöjjön létre. Az új iparágak és a kapcsolódó kiszolgáló tevékenységek (pl. a formatervezők által tervezett termékek elkészítése) alkalmasak a helyi gazdaság és foglalkoztatás fejlesztésére.

Az új vállalkozások letelepedése érdekében a Balaton térségében – a turizmushoz hasonlóan - a térséget egységben kezelő befektetés-ösztönzési rendszert javasolt működtetni a Balaton Fejlesztési Tanács koordinálásában. A befektetés-ösztönzési tevékenység részeként célszerű működtetni a nagyobb városokhoz, agglomerációs központhoz kapcsolódóan szervezett térségi gazdaságfejlesztési programokat. A gazdaságfejlesztési programot egy Balaton térségben összehangolt, a térségbe irányuló befektetéseket ösztönző és a térségben működő vállalkozások értékesítéseit, üzleti kapcsolatainak bővítését segítő kommunikációs tevékenységnek kell kísérnie.

Figyelemmel kell lenni arra, hogy nem lehetséges a Balaton térségébe környezetkárosító ipari bázisokat, tömegtermelést végző, jelentős teherforgalommal, illetve nagyszámú nagyméretű tehergépjárművel kiszolgált ipari, feldolgozó üzemeket telepíteni, még akkor sem, ha az a foglalkoztatás jelentős bővítésével járna.

A modern, hatékonyan működő gazdaság alapfeltétele az információs infrastruktúra megfelelő színvonalú kiépítettsége, a megfelelő informatikai háttér biztosítása, ami nemcsak közszolgáltatások elektronikus ügyintézését teszi lehetővé, hanem hozzájárul a távmunka végzéséhez. Ezért indokolt fejleszteni a szélessávú informatikai hálózati elérhetőséget, elsősorban a Balaton parttól távolabbi településeken.

A Balaton térségben az elmúlt években éves átlagban nőtt a munkanélküliség, ami különösen a parttól távolabbi településeket sújtja jobban. Ezen folyamat részeként egyre magasabb létszámban vannak jelen azon társadalmi csoportok, akiknek alacsonyabb végzettségük van (legfeljebb 8 általános iskola), illetve tartósan állást keresőknek nyilvánítottak. Ezen célcsoport tartós foglalkoztatási problémáinak kezelésére is szükség van, az állami közfoglalkoztatási programot meghaladó szervezési kereteken felül. Ennek kapcsán javasolt olyan társadalmi, közösségi célú és térségi alapon (több települést érintően) szervezett non-profit vállalkozások létrehozása és működtetése, amelyek azontúl, hogy munkát és képzést adnak az elsődleges munkaerőpiacról leginkább kiszorult személyeknek, képesek bevételt termelő, kisebb volumenű értékteremtő munka végzésére is. Ezen szervezeti fejlesztéseket javasolt összehangolni a Balaton térségét érintő megyék társadalmi-gazdasági programjaival, hiszen az érintett megyék más részein még súlyosabban jelentkezik ez a probléma, illetve foglalkoztatási igény.

2. Turizmus

A turizusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként. – „Aktív Balaton!”

Turisztikai kapacitások egész éves kihasználtságának javítása.

Az egyre szélesebb és magasabb turisztikai költési hajlandósággal rendelkező lakosság számára fontos az egészséges életmódhoz kapcsolódó aktív turisztikai termékek (pl. kerékpározás, természetjárás, vitorlázás, horgászat, fürdőzés) magas szintű infrastruktúrális és szolgáltatási rendszerének kialakítása.

Részejellegű, szűkebb célcsoportot érintő turisztikai termékek fejlesztése (pl. lovaglás, golf, surf, kite, vízisí, barlangászat, stb...).

Konferencia turizmus bővítése, kulturális és sport programok összehangolása egész évben és a programok tudatos, kreatív elemekkel történő fejlesztése.

Az adott kategóriákban minőségi szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás ösztönzése, utóbbiak esetében helyi, „egészséges” termékek felhasználására építve.

Helyi turisztikai desztinációs menedzsment rendszerműködtetése mellett egy Balaton térségi szintű, elsősorban marketingkommunikációs, termékkoordinációs és képzési feladatokat ellátó turisztikai szolgáltató szervezet létrehozása és működtetése.

Elsődlegesen olyan turisztikai szolgáltatások fejlesztése javasolt, melyek hozzájárulnak a Balaton térségében lévő turisztikai kapacitások egész éves, kiemelten tavaszi, őszi időszaki kihasználtságának javításához, azaz nem feltétlenül a nyári balatoni fürdőzéshez kapcsolódnak, de egyúttal remek kiegészítő programot is kínálnak a nyaralások során. A nyári turisztikai szezonon kívül hosszabb pl. egy hetes tartózkodásra elsősorban az idősebb, 50 év feletti korosztályt célszerű megcélózni, míg a rövidebb, pl. hétvégi tartózkodásra a családokat, fiatalokat kell elérni. Kiemelten fontos a családoknak szóló attrakciók fejlesztése, kínálatok megalkotása, a családok igényeinek figyelembe vétel a szálláshely és egyéb szolgáltatások kínálata során, valamint a tó és környék családbarát jellegének intenzív kommunikálása. Így nem csak a magyar, hanem a külföldi családok számára is kiemelt üdülési célpontot jelenthet a tó. Továbbá egyedi kínálattal, pl. sport és kulturális rendezvényekkel, konferenciákkal egy-egy speciális célcsoportot lehet a jelenleg még alacsonyan kihasznált időszakban megszólítani. A turisztikai szolgáltatásokat nem csak a part menti sávban, hanem lehetőség szerint a parttól távolabbi településeken is fejleszteni kell, kihasználva a természeti, táji adottságokat, illetve az egyedi helyi termék kínálatot.

Balaton térségében az egyedi természeti adottságokra építve magasabb minőségi színvonalra kell emelni a lakosság és a turisták növekvő egészségtudatosságára építő aktív turisztikai szolgáltatásokat. Ennek kapcsán „nyugat-európai” szintű kerékpáros turisztikai szolgáltatásokat kell nyújtani, bővíteni kell a kerékpározás biztonságos útvonalait, növelni kell a természetjárásra ajánlott útvonalak számát és fejleszteni kell a természetközeli turisztikai célpontokat (pl. erdőkben). Ezen fejlesztéseknek ki kell térniük a parttól távolabbi településekre, sőt javasolt az útvonal-fejlesztéseket összehangolni a szomszédos térségekkel (pl. Sió menti öko- és aktív turisztikai programok, Zala-völgye kerékpárút, vallási zarándokútvonalak). A vízhez kötődően fejleszteni kell vitorlázás, vízi szabadidősportok, horgászás és a fürdőzés infrastruktúrális feltételeit, hogy magasabb színvonalú és fenntartható szolgáltatások mellett lehessen több személyt a tó mellé, a tóra vonzani. A nagyobb tömeget érintő szolgáltatásokat ki kell egészíteni a kisebb, de speciális igényű rész-célcsoportoknak szóló kínálat fejlesztésével (pl. lovaglás, golf, surf, kite, vízisí, barlangászat, stb...). A dél-balatoni térségben a Csisztafürdő köré építve javasolt egy természetközeli wellness desztináció építése, ahol a fürdő szolgáltatásai mellett egyszerre kínálják a gyalogos, kerékpáros túrákat, a hagyományos táji ételeket és interaktívan a látogatók bevonásával mutatják be a népi hagyományokat (pl. buzsáki népművészet, fafaragás). Ezen fejlesztésekhez kapcsolható Marcali víztározó elsősorban horgászati célú fejlesztése. A turisztikai célú szolgáltatásfejlesztések feltételezik az infrastruktúrális környezet javítását (pl. közúti, kerékpáros megközelítést szolgáló jó minőségű utak, parkolók építése).

A Balaton térségben található kulturális örökségértékek turisztikai célú fejlesztésének folytatása is szükséges. Ezen beruházásoknak (pl. helyi Festetics kastély világörökség részévé válása, fenékpusztai történeti emlékhely komplex rehabilitációja, Tihanyi Apátság, kastélyok, várak) az örökségvédelmi célon túl hozzá kell járulniuk a turista forgalom növeléséhez, illetve a Balaton térség kulturális célú programjainak nemzetközi szintű megjelenítéséhez. A térségben törekedni kell a jövőben a konferenciák szervezésének további bővítésére, illetve az ehhez szükséges rendezvény infrastrukturális fejlesztések megvalósítására azokon a településeken, ahol vagy a környékén megfelelő minőségű és számú szállásférőhely található (pl. Balatonfüred, Siófok, Keszthely-Hévíz). A konferencia turizmus szervezéséhez szükséges tartós együttműködés kialakítása a tudományos, ismeretterjesztő konferenciákat szervező szervezetekkel, illetve a Balaton térségbeli, vagy környékbeli tudományos tevékenységet végző intézményekkel, pl. egyetemekkel. A konferencia helyszínek az időjárás viszonyosságok kivédésére kiváló helyszínt nyújtanak a kulturális rendezvények megtartására, mely kapcsán együtt kell működni kulturális rendezvényszervező irodákkal.

A turisztikai célú fejlesztések kapcsán kiemelt figyelmet kell fordítani a családok, kisgyermekek igényeire, mely kapcsán célzott szolgáltatásokat kell létrehozni (pl. játékparkok létesítése), illetve az alapvető szolgáltatások nyújtásánál a célcsoport igényeit is javasolt figyelembe venni (Pl. akadálymentesítés, családi szobák, játszósarkok, kölcsönözhető kerékpárok gyereküléssel, stb.)

A nagyobb létszámú turista megszólításához szükséges az élménykínálat fokozása, melynek elengedhetetlen része a szabadidő sport és a különféle célcsoportoknak (pl. idősebb korosztálynak, fiataloknak, családoknak) szóló kulturális programkínálat összehangolása, illetve a programok folyamatos megújulásának ösztönzése, újabb és újabb kreatív elemek bevonásával.

A kulturális programkínálat fejlesztésében kiemelt szerepet kell biztosítani új lehetőségek, új formátumok kidolgozásának, amellyel a Balaton térsége országos szinten is meghatározó tényezővé válhat. Ennek elsődleges eszköze a jelenlegi programkínálat bővítése korszerű, kreatív megoldásokkal (pl. art mozi, kreatív-ipari, vizuális művészeti találkozók, vásárok, gyermekfoglalkoztató programok, országos és/vagy nemzetközi szinten is jelentős zenei programok, koncertek, kiállítások, találkozók, művésztelep kialakítása). Kulturális örökségünk részét képezi az évezredek magyar bor- és szőlőkultúra. A magyar szőlész - és borász szakma számos nemzetközi hírű kutatót adott a világnak, fontos feladat munkásságuk, szakmai hagyatékuk ápolása (pl. Bakonyi Károly, Ranolder János).

Az attrakciók mellett szükséges a szálláshelyek és a vendéglátás minőségi színvonalának emelése, ami a szolgáltatók együttműködésével, megújulásra való nyitottságával, illetve promóciós előnyt is jelentő – az országos szinten működő minősítő rendszereket kiegészítő - speciális balatoni védjegy szolgáltatás alkalmazásával is ösztönözhető. A gasztronómia kapcsán ösztönözni kell a helyi termék kínálatot, az egészségtudatos, biogazdaságokból származó élelmiszerek fogyasztását, illetve a balatoni különlegességek, mint például a bor minőségének garanciáját és kínálatát. A nagyobb szálláshelyeken törekedni kell a térségi együttműködéssel kialakított egészség-megőrzési programok kínálatára, valamint az egész évben elérhető wellness szolgáltatások létrehozására. Ösztönözni kell egyes, a kategóriájában jelenleg alacsony színvonalú szolgáltatást nyújtó, vagy üres szálláshelyek megújulását, illeszkedve a piaci keresleti igényekhez. A minősített, támogatott turisztikai szolgáltatók felé elvárás, hogy egyrészt rugalmasan reagáljanak az igényekre, míg másrészt biztosítsák szolgáltatásaik egész éves elérhetőségét.

A turizmusból származó bevételek növekedésének, illetve a kapacitások ésszerűbb felhasználásának igénye megköveteli a Balaton térség tudatos és lehetőség szerint koordinált marketingjét. A helyi együttműködésekben szerveződött térségi turisztikai desztinációs menedzsment szervezeteknek magas színvonalon kell ellátni a helyi turisztikai információk áramoltatását, egyedi szolgáltatási csomagok és programok kialakítását. Nagytérségi szinten a Balaton Fejlesztési Tanácshoz kötődő intézmény részeként intenzíven kell kommunikálni a Balaton térség nyújtotta egészséges turisztikai élményeket a belföldi lakosság és a külföldi célcsoportok irányába egyaránt, valamint a szolgáltatási színvonal javításához szükséges munkaerő (pl. magánszállásadók) képzésének szak- és továbbképzésének a szervezését. A turisztikai desztinációs fejlesztéseknél építeni kell meglévő desztinációs menedzsment szervezetekre, turizmussal foglalkozó intézményekre, illetve egyéb, a turizmus szervezését, marketingjét segítő kezdeményezésekre. A Balaton térségi szintű turisztikai kommunikációs

rendszerébe javasolt Veszprémet is belefoglalni, mint a Balaton térséghez legközelebb eső, komolyabb turisztikai vonzerőkkel is rendelkező nagyvárost.

3. Egészségipar

A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által. - „Balatoni egészség és megújulás!”

Aszociális és egészségügyi alapellátás szolgáltatásainak fejlesztése, a szolgáltatók és a szolgáltatások települési / mikrotérségi / térségi szintű összekapcsolása és összehangolása az igények magas színvonalú és rugalmas kiszolgálása érdekében – kiemelt figyelemmel az idősödő lakosságra.

A rehabilitációs szolgáltatások széles körben, komplex módon történő fejlesztése, hogy a térség az ország és Európa egyik rehabilitációs központjává váljon. A létrehozott új kapacitások és szolgáltatások értékesítése az európai páciensek és szolgáltatás vásárlók számára.

A régióban gyógyulást, regenerációt és kikapcsolódást keresők számának jelentős növelése a gyógyászatnak és rehabilitációnak az alternatív és kiegészítő gyógymódokkal, az életmód és egészségturizmussal történő tudatos összekapcsolása által.

A működő-tőkebefektetések vonzása és új munkahelyek létrehozása érdekében a régióban zajló egészségipari kutatás-fejlesztés fellendítése a működési környezet fejlesztésével.

A lakosság megtartása, az újonnan letelepedők és az idelátogató turisták száma növelésének feltétele az európai színvonalú egészségügyi szolgáltatások elérhetőségének biztosítása az alap és járóbeteg szakellátások körében egyaránt. A szolgáltatások fejlesztése során kiemelt figyelmet kell fordítani az igénybevevők idényenként változó száma, a változatos tartalmú és színvonalú szolgáltatási elvárások, valamint az idősödő lakosság igényei által meghatározott környezeti elvárásokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének javítására és a fenntarthatóság biztosítására. Emellett a szolgáltatóknak számos olyan környezeti kihívást is kezelni kell, mint a lakosság – az állandó lakosok és hosszabb ideig a térségben tartózkodó magyar és külföldi üdültulajdonosok, vendégek - átlagéletkorának növekedése, a gyermekek számának csökkenése, a humán szolgáltatások minőségével szemben támasztott elvárások növekedése. A feladatok ellátásának szervezését és minőségi javítását nehezíti, hogy a lakosság alapellátásáért felelős önkormányzatoknál erősen korlátos a források rendelkezésre állása. Kiemelten fontos a szociális és egészségügyi alapellátás tevékenységének erőteljesebb összekapcsolása és összehangolása, hogy biztosítható legyen az idős és egyedül élő emberek fokozott támogatása. Itt részben szociális ellátást nyújtó szakembereknek és szervezeteknek az együttműködésére van szükség az egyes települések között, másrészt fontos az egészségügyi alapellátásban dolgozók településközi összefogása is. A változatos kapcsolattartási formák (elektronikus, telefonon keresztüli és személyes) együttesének kialakításával és alkalmazásával az időseket célzó szolgáltatók gyakrabban, személyre szóló üzenetekkel, és szükség esetén gyorsabban érik el ügyfeleiket. Ezáltal kevesebb váratlan esemény, baleset következik be, ritkábban van szükség sürgősségi és kórházi ellátásra, javul a gondozottak egészségi állapota és személyes biztonságérzete, csökken a dolgozó családtagok munkától való távolmaradásának időszakos és nem kiszámítható, váratlan kényszere. Az egészségügyi alapellátásban dolgozók szakmai együttműködésének javításával (pl. praxisközösségek kialakításával) az egészségügyi szolgáltatások szélesebb köre biztosítható jobb elérhetőséggel és a jelenlegi kapacitásokkal a lakosság számára. Egy praxisközösségben például a kardiológus végzettségű háziorvos a közösség valamennyi tagja számára helyben ellátást tud nyújtani, akár személyesen, akár az illetékes háziorvos számára biztosított konzíliumon keresztül.

A felnőtt korú lakosság munkavégző képességének megőrzésében egyre jelentősebb szerepet kap az egészségvédelem, a betegségmegelőzés és az egészségfejlesztés komplex folyamata. A lakosság széles köreit célzó prevenciós aktivitások települési és járási szinten történő fejlesztése jelentős mértékben képes hozzájárulni a lakosság egészségi állapotának javulásához, elsődlegesen a megelőzhető

betegségek - elhízás és cukorbetegség, magas vérnyomás betegség és a kapcsolódó váratlan keringési események, egyes daganatok, depresszió-számának csökkentésével. Az igényeknek és elvárásoknak való megfelelés érdekében javasolt olyan újszerű szolgáltatásszervezési modellek, pilot projektek indítása, amelyek eredményeként az egész évben biztosítottá válik a lakosság szolgáltatásokkal való, teljes körű lefedettsége. A lakosság megtartása és létszámának növelése érdekében a Balaton térsége kész olyan működési és együttműködési formák kialakításában úttörő szerepet vállalni, amelyek magas minőségű szolgáltatásokkal, mindenki számára elérhetően és fenntartható módon elégítik ki az itt élők igényeit.

A Balatoni térség természetes környezetének rekreációs és regeneratív hatásai miatt az életkor növekedésével a Balaton egyre vonzóbb letelepedési helyszínné válik, aminek eredményeként az átlagosnál magasabb és folyamatosan növekszik a térségben lakó és újonnan megtelepedő emberek átlagos életkora. Ezért javasolt az itt élő idős, beteg és/vagy ápolásra szoruló emberek számára nyújtandó szolgáltatások fejlesztése egyrészt a családtagok munkavállalásának lehetővé tétele, az egészségügyi rendszer tehermentesítése érdekében, másrészt a betelepülők egészségpiaci igényeinek kiszolgálására. A szolgáltatások fejlesztése során nemcsak a háttér infrastruktúra fejlesztése szükséges. A meglévő egészségügyi alapellátási kapacitások igényalapú átszervezése és a szociális ellátási rendszerrel, szakemberekkel való együttműködés eredményeként növekszik a szolgáltatások minősége, elérhetősége és költséghatékonysága is. A szociális figyelőrendszer fejlesztésével, a szolgáltatások során a telefonos, elektronikus és személyes kommunikáció kombinálásával csökken a sürgősségi események száma, növekszik az itt élők biztonságérzete, az ellátás hangsúlya a jelentősen alacsonyabb költségű megelőzésre és korai felismerésre helyeződik át. A szolgáltatások biztosításába javasolt az önkormányzati szolgáltatók mellett a civil önkéntesek és piaci szereplők bevonása is, ami által a szolgáltatási paletta jelentősen bővül, a jelenlegi piaci szolgáltatók megerősödnek, új munkahelyek és új vállalkozások jönnek létre. Ezáltal az egész lakosság életminősége javul, ami további letelepedőket is vonz a régióba. A fejlesztések részben az önkormányzati feladatok ellátását végző (önkormányzati, nonprofit, profit orientált) szervezeteket, részben az alapellátáson túli lakossági igényeket kiszolgáló, változatos szolgáltatásokat (pl. gyógytorna, masszázs, házvezetés, kertgondozás, kulturális, kozmetikai-szépészeti szolgáltatásokat) nyújtó szervezetek, vállalkozások működésének előremozdítását célozzák.

A térség jelentős rehabilitációs múltja és tapasztalata miatt kiváló lehetőség kínálkozik a rehabilitációs szolgáltatások széles körben, komplex módon történő fejlesztésére, hogy a térség az ország és Európa egyik rehabilitációs központjává váljon. Fő tengelyét legnagyobb eséllyel a Zalakaros-Hévíz – Tapolca – Balatonfüred térség képezheti. A jelenleg főként mozgásszervi, szív-érrendszeri és légzőszervi betegek rehabilitációját célzó terápiák mellett jelentős érdeklődésre számíthat a térség új rehabilitációs szakterületek megtelepítése esetén, pl. sportsérülések gyógyítására, fogyatékossgal élők, szellemi és mozgássérültek fejlesztésére. A jelenleg országszerte megerősítés alatt álló rehabilitációs ellátás az egészségügyi kapacitások növekedését eredményezte / eredményezi, aminek következtében akár erőteljesen csökkenhet a régió napjainkban teltházias intézményeinek kihasználtsága. A rehabilitációs szolgáltatások elérhetőségét a jelenleg is zajló infrastrukturális fejlesztések mellett tovább javíthatja az egészségügyi intézmények működésének és együttműködéseinek fejlődése (betegútvonalak irányítása, megyei kórházakkal szorosabb kapcsolat révén szaktudások és ellátások elérése, stb.). A rehabilitációs szolgáltatások körének szélesítését optimális esetben az egészségügyi ellátók közötti változatos együttműködési formák kialakulása és fejlődése kíséri, aminek következtében a jelenleg főként a hazai lakosság számára nyújtott és a társadalombiztosítás által finanszírozott gyógykezelések nemcsak elérhetővé, de vonzóvá is válnak a gyógyulni vágyó európai betegek számára. Piaci szolgáltatók bevonásával biztosítható, hogy minden rehabilitációs ellátási helyszínen, városban kiegészítő egészségügyi szolgáltatások teljes köre elérhető legyen. A Balaton térségébe érkező gyógyulni vágyók egyéni terápiás tervében így pl. a mozgásszervi rehabilitáció mellett szépészeti-kozmetológiai-bőrgyógyászati kezelések, fogászati beavatkozások, szemészeti, belgyógyászati stb. szolgáltatások egyaránt megjelenhetnek, igénybe vehetők lesznek

A szakmai együttműködéseknek túl kell lépnie a magyar egészségügy keretein annak érdekében, hogy a létrehozott új kapacitások és szolgáltatások elérjék az európai pácienseket és lehetséges szolgáltatás vásárlókat. Ki kell használni a kapcsolódási lehetőséget a világszerte fellendülőben lévő életmód és

egészségturizmushoz is. A termálvíz, a művészetterápia és a lovas terápia nem csak a beteg emberek rehabilitációjában, kezelésében alkalmazhatók sikerrel, de igen fontosak az egészség megőrzése és fejlesztése érdekében, és emellett rendkívül népszerű wellness aktivitások is. Ráadásul a Balaton térsége nem csak optimális háttérrel tud szolgáltatni mindehhez, hanem megtaláljuk valamennyi hagyományát is a térségben (Lovasterápia és hippológia tanszék a Kaposvári Egyetemen; művészeti iskolák Zalában, Köveskálon, Balatonszepezden; termálvizes fürdők Igalon, Marcaliban, Zalakaroson, Hévízen). A testi-lelki harmónia és egészség elérésére való törekvések között egyre népszerűbbek a természetgyógyászati beavatkozások, kezelések, melyek egészségügyi ellátás részeként és wellness környezetben egyaránt népszerűek lehetnek, és az elérhető szolgáltatások körét tovább szélesíthetik (pl. testkontroll tanfolyamok, fogyókúrák szervezése önállóan vagy orvosi wellness részeként).

A közfinanszírozott ellátásokkal – egyes projektekben - közösen használt egészségügyi kapacitások (diagnosztikus, terápiás eszközök, szaktudás stb.) miatt a szolgáltatások megfelelő lehatárolása érdekében mindenképpen szükséges az Egészségügyi Alappal való kapcsolatfelvétel, együttműködés a fejlesztési tevékenységek részletes kidolgozása során.

A sikeres piaci fellépés megalapozása érdekében megelőzően szükséges az egészségügyi szolgáltatások iránti igény felmérése, egészségturisztikai szolgáltatások minőségbiztosítási rendszerének kialakítása és a nemzetközi szinten egységes, térségi marketing megvalósítása. Az egészségturisztikai szolgáltatások fejlesztése során kiemelten fontos a piaci szereplők felkutatása, bevonása és együttműködésük koordinálása számos területen, az infrastruktúrafejlesztések (pl. egyedi, exkluzív élményfürdők) megvalósításától az szolgáltatások komplexitásának és elérhetőségének biztosításáig. Szükséges a gyógyvizek állapotának, leterheltségének és az elhasznált készletek kezelésének állandó, fokozott ellenőrzése.

Az infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztések hatására az intézmények, szolgáltatók nemcsak a páciensek számára válhatnak vonzóvá. A képzett, idegen nyelvet is beszélő szakember gárda és a kezelt páciensek növekvő száma erőteljes vonzást gyakorol az egészségipari kutató-fejlesztő cégekre is. Az egészségügyet kiszolgáló egészségipari cégek (gyógyszer, műszer, IT stb.) térségi aktivitását és a kapcsolódó bevételek növekedését felgyorsíthatják az olyan fejlesztések, melyek klinikai vizsgálóhelyek létrehozását, kutatási programok elindítását, kutatási együttműködések kialakítását célozzák. Ehhez persze számos szakterület (a vizsgálattal célzott egészségügyi szakterület mellett pl. klinikai farmakológia, intenzív szakellátás, minőségbiztosítás, egészségügyi jog és érdekképviselő, speciális klinikai menedzsment tudásainak) jelenléte és együttműködő hozzájárulása szükséges, ami által az egészségipari kutatás-fejlesztés számára kedvező piaci környezet jön létre.

Az összehangolt fejlesztések eredményeként a rehabilitációs tevékenységnek, az értékesített egészségügyi, rekreációs és wellness szolgáltatásoknak, valamint a fellendülő egészségipari K+F+I tevékenységnek köszönhetően már 10 éven belül számottevően növekszik a térségben a munkahelyek száma és a gazdaság bevételei.

4. Mezőgazdaság, helyi termékek

Helyben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése – „Balatoni terméket az asztalra!”

Balaton térségében zöldség-gyümölcs termelés és állattenyésztés valamint kapcsolódó feldolgozás ösztönzése és helyi piacokon, szolgáltatóknak való értékesítése.

Előnyben kell részesíteni a biotermékeket és a táji jellegű termékek termelését, valamint az extenzív állattenyésztést.

Szőlőtermelés és borkészítés presztízsének javítása minőség-fejlesztéssel és hatékonyabb marketing tevékenységgel, a térségbeli értékesítés ösztönzése.

Balaton halgazdálkodás feltételrendszerének javítása.

Balaton térségében, de területenként eltérő specifikumokkal hagyományai vannak a mezőgazdasági termelésnek. A térségnek viszonylag kedvező adottságai vannak a szőlő-, gyümölcs- és

zöldségtermesztésre, illetve állattenyésztésre. Szükséges ösztönözni és támogatni a zöldség- és gyümölcstermesztés és az állatállomány bővítését, valamint a termékek helyi feldolgozottságát. A támogatásoknál előnyben kell részesíteni a biotermékeket és a táji jellegű termékek termelését, valamint az extenzív állattenyésztést. Folytatni kell a helyben megtermelt termékek feldolgozására irányuló törekvéseket, mely kapcsán – a minőségvédelem mellett – a Rövid Ellátási Lánc programjához is kapcsolódóan ösztönözni kell elsősorban a különféle helyi értékesítési megoldásokat (pl. strandokon helyi termék értékesítési pontok kialakítása), helyi piacok működtetését. A minőség és eredet védelemben a meglévő eredmények (pl. Éltető-Balatonfelvidékért Egyesület által kialakított minősítési rendszer) felhasználásával és Balaton térségre való kiterjesztésével. A kialakítandó eredetvédelmi rendszer során elsősorban a lokális kötődés és elismertség hangsúlyozására kell törekedni, nem célszerű helyettesíteni a már meglévő általános minőséget igazoló védjegyeket. A termelőnél megtermelt termékek helyben történő fogyasztását, így vendégaszta- lok, bemutató porták kialakítását segíti, ha javul a mezőgazdasági területeken az utak minősége, állapota.

A termőfölddel való gazdálkodás érzékeny kérdés a Balaton térségében. Szükséges a szántó területeken extenzív, talajvédő gazdálkodás alkalmazása és az erózió elleni védelem, a kiváló minőségű szőlőterületek fejlesztése, komplex meliorációja. Ösztönözni kell a folyamatos erdőborítást biztosító, természet-közeli erdőgazdálkodás. A mezőgazdasági tevékenységekhez elengedhetetlen a meglévő öntözőrendszerek felújítása, új rendszerek létesítésének támogatása, illetve többcélú tározók létesítése.

Balaton térség egyik egyedi márkája a történelmi borvidékeken megtermelt szőlő és előállított bor, mely kapcsán törekedni kell az eredetiség és a minőség védelmére, ami mindenféleképpen hozzájárul a balatoni bor presztízsének az emeléséhez. A fejlesztések során építeni kell a meglévő kezdeményezésekre, a történelmi borvidékek programjaira és kínálatára, a borutak szervezése, illetve Balatoni Kör céljaira. A helyi termékek, ezen belül pl. a balatoni borok értékesíthetőségét segítheti a bemutató gazdaságok kialakítása és elérhetőségük biztosítása, amelyek hozzájárulhatnak a mezőgazdasági, feldolgozási tevékenységek megismertetéséhez és nagyobb társadalmi elfogadottsághoz.

A balatoni bor országos és nemzetközi szintű megismertetésének kiemelten fontos eszköze olyan bemutatóhely kialakítása, amely alkalmas a teljes balatoni térség, borvidék jellegzetességeinek bemutatására, a hagyományok ápolására a mai kor elvárásainak megfelelő környezetben, erre kialakított, interaktív, fejlett technikai megoldásokat is alkalmazó látogató-központban.

Balaton egyik speciális terméke a helyben halászott hal, mely kapcsán – a környezeti fenntarthatóság és az országon belüli sajátos szervezeti viszonyok szempontjait figyelembe véve - javítani kell a balatoni halgazdálkodás feltételrendszerét, a Balaton menti halastavakkal való együttműködésre és ösztönözni kell a halfogyasztást nemcsak a Balaton térségében, hanem országos szinten is.

A mezőgazdasági terméket termelő és feldolgozó vállalkozások kiegyensúlyozott működése érdekében ki kell alakítani azt az együttműködést, mely azt szolgálja, hogy a helyben megtermelt termékek minél nagyobb hányadban jussanak el a helyi vendéglátó- és kereskedelmi egységekhez. A magasabb minőségű termékek előállításához, illetve az értékesíthetőséghez hozzájárulhat a különféle szak- és továbbképzési programok szervezése, valamint a termékek marketingje, ezen belül is az egyedi márkák és arculati elemek kialakítása.

5. Társadalmi megújulás

A társadalom harmonikus fejlődésének záloga a dinamikusan működő gazdaság mellett a térségben élő közösségek folyamatos megújulása - „Megújuló balatoni közösségek!”

Balaton közösségek megújulása érdekében egészséges, környezettudatos életmód folytatását ösztönző és közösségfejlesztő programok szervezése

Közösségfejlesztő programok a térség elhanyagolt, többnyire idősek által tulajdonolt ingatlanjainak, üdülőinek a felújítására és hasznosítására

Balaton térségben élők és üdülők biztonság érzetének megőrzése érdekében elsősorban közösségi alapon szervezett közbiztonsági programok megvalósítása

A térség gazdaságának fejlődéséhez szükséges a képzettségi szint javítása, illetve a helyi gazdasági igényekhez való illesztése (pl. jelentős a kereslet az idegen nyelvet beszélő vendéglátó, szállodaiipari dolgozók, vagy építőipari munkások, szolgáltatók iránt). Ennek érdekében szükséges az együttműködés ösztönzése a szakképző intézmények, illetve a vállalkozásokat képviselő érdekvédelmi szervezetek között.

Az épített környezet fejlesztése, a gazdaság dinamizálása mellett szükség van a benne élők gondolkodásának formálására, átalakítására is, hogy az emberek szeressenek a Balatonnál élni, hogy életmódjuk valóban tükrözze az életteli környezet és az egészséges élet örömét. Az egészséges emberek nem csak hosszabb ideig élnek, kevesebbet betegeskednek, és jobban dolgoznak, de kiegyensúlyozott közösségben élve boldogabbak is lesznek. Az egészséges életmód iránti elköteleződés pedig hozzájárul a természetes és természet-közeli környezet megőrzéséhez, ezáltal a térség megújító erejének fenntartásához. A térség valamennyi lakójára szükség van ennek eléréséhez, az egyénektől a vállalkozásokig, a közintézményektől a civil szervezetekig. A lakosság egészségi állapotának javítását célzó térségi, települési törekvések teljesülését sikeresen tudja támogatni a települési egészségtervek mentén való koordinált beavatkozás, közösségi fejlesztés.

A helyi közösségek formálásának, megtartó erejének és vonzásának növelése érdekében szükség van a helyi társadalom identitástudatának fejlesztésére. A folyamatos közösségi megújulás eredményeként formálódó egészséges társadalom feltétele a Balaton sikeres turisztikai desztinációként és élettérként való azonosításának. Az egészséges közösség és az egészséges környezet pedig nem csak a turistákat vonzza a térségbe, de pozitív hatással van az ide látogatókra is, akik megtapasztalva a Balaton örömteli egészségét, hazatérve ezt a viselkedést sugározzák és terjesztik a maguk környezetében. A Balaton életmód- és közösségbeli minta térséggé válva így nemzeti szinten is jelentős pozitív társadalmi hatásokat generálhat.

Mindennek eléréséhez számos – a helyi lakosokat, üdülőtulajdonosokat és a turistákat is aktívan bevonó - közösséget érintő tevékenység, beavatkozás szükséges, amelyek között az egészségtudatos étkeztetés a mozgás örömét elterjesztő, továbbvivő programok, a balatoni kulturális rendezvények szervezése és számos közösségformáló, közösségerősítő aktivitás mellett a kerékpáros közlekedés feltételeinek megteremtése és elterjesztése, a szelektív hulladékgyűjtés, a vízminőség védelmét biztosító fejlesztések és lakossági közreműködés, a megújuló energiaforrások felhasználása, az e-közlekedési megoldások, az ökológazdálkodási rendszerek kialakítása is megtalálható.

A közösségi együttműködést segíthetik azok a programok, melyek egyszerre építenek a térségben kihasználatlan értékekre, mint a szabad, tartósan munkát keresőkre, vagy azon üres, alig használt ingatlanokra, melyek fenntartását már egyre kevésbé tudják vállalni az idős, gyakran a Balatontól távol élő tulajdonosok. Egy közösségi foglalkoztatási program megfelelő szervezeti keretet kínálna egyes ingatlanok rendben tételére, illetve minimális színvonalú felújításra, hogy aztán ezen ingatlanokat alacsonyabb áron pl. fiataloknak, vagy kiskeresetűeknek alkalmanként, vagy hosszú távú használatra. Továbbá a Balaton térsége jelentős mértékű, használaton kívüli, történelmi értékkel bíró ingatlanállománnyal rendelkezik, amelyek felújítás után ideális környezetet biztosíthatnak új attrakciók vagy multifunkcionális közösségi terek kialakítására. Új funkcióval való hasznosításuk révén alkalmas helyszínek lennének képzési, egyéb közösségfejlesztési programok szervezésére, a turizmust segítő programok, események megtartására, illetve generációk találkozására is. Emellett a felújítások a konkrét munka lehetőséget is adnának Minden ilyen, vagy hasonló célú program, pl. „Nagyapám háza” program⁵ hozzájárul a helyi értékek megőrzéséhez és a közösségi összefogás, balatoni identitás erősítéséhez.

A térségen belül helyi lakosok, üdülőtulajdonosok, illetve netán a turisták közötti együttműködések, illetve közösségfejlesztési programok hozzájárulhatnak az egymás iránti bizalom növeléséhez. A Balaton térségben lakók közti kölcsönös bizalom erősítése fontos a jó közbiztonság szempontjából, aminek megléte a sikeres turisztikai desztinációk egyik feltétele. Mindezek mellett a közbiztonság

⁵<http://www.mnhv.eu/hirek/788/20121110/oriasi-siker-nepi-epiteszeti-kultura-megorzesenek-mintaprogramja>

javításához a közösségi alapon szervezett helyi védelem (pl. Polgárórség), illetve a modern technikai eszközök (pl. térfigyelők) alkalmazását is bővíteni lehet. Ezen eszközök, nem csak a vagyónvédelmi, hanem pl. a Balaton vízének megfigyelése esetén életmentő célt is szolgálhatnak. A Balaton térség biztonságát nagymértékben javítja az elsősorban tóhoz kötődő biztonsági tevékenységek magas színvonalú ellátása, így a vizimentési feladatok, vagy a vihar-előrejelzés, ami a vészhelyzetekre való felkészülést segíti. Mindezek magas színvonalú ellátásához további elsősorban technológiai eszköz-fejlesztések szükségesek.

6. Környezet-fejlesztés

A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése a települések építészeti színvonalának növelése – „Egészséges környezet, tiszta Balaton!”

Természeti környezet, táji értékek védelme

*A Balaton vízmennyiség- és vízminőség védelmét szolgáló programok folytatása
szennyvízkezelési, csapadékvíz-elvezetési programok folytatása*

A szélsőséges éghajlatváltozás következményeire való felkészülés, pl. víz-monitoring és vízfolyást és visszatartást kezelő rendszerek fejlesztése

A Nemzeti Parkban, azon belül a Kis-Balaton területén megkezdett élőhely-védelmi program folytatása és a Hévízi tó vízminőség védelmének nyomon követése

Invazív (tájidegen) fajok háttérbe szorítása, terjedésük megakadályozása, az őshonos fajok védelme nemcsak a védett területeken

A közönség számára tóparthoz való hozzáférés tereinek bővítése érdekében a part-rehabilitációs program megvalósítása

Az épített örökség értékeke védelme mellett, az építészeti minőség és települési arculati elemek fokozott javítása

Környezettudatos megoldások ösztönzése az épületek energia- és vízfelhasználásában

A Balaton kiemelkedő természeti-, táji és kulturális értékeinek megőrzése a jelen és a jövő generációk számára megköveteli a táji-, természeti-, környezeti problémák kezelését. A táji-, természeti környezet, illetve az ahhoz igazodva kialakult, abba harmonikusan illeszkedő gazdálkodási és településrendszer, valamint a tájformáló, tájképi értékű településkép a kulturális értékek együttesével pótolhatatlan és a jövő számára megőrzendő rendszert alkot, amelyeknek védelme, értékeik kibontakoztatása, fenntartható fejlesztése elengedhetetlen.

A Balaton térség egyedi vonzereje a Balaton, mint Közép-Európa legnagyobb édesvízi tava és a tavat körülvevő természeti és táji környezet. Az embereknek a Balaton térségéhez való viszonyát alapvetően határozza meg a Balaton, mint vízfelület és a táji, beleértve a természeti és ember által alkotott épített környezet minősége. A vízmennyiség és vízminőség változásának folyamatos figyelemmel kísérésével tudományos igényű kiértékelésekre alapozva kell folytatni a vízminőség javítását és a kiegyensúlyozott vízmennyiség biztosítását szolgáló intézkedések megvalósítását (pl. szennyvízkezelés, csapadékvíz-elvezető rendszerek, vízfolyások szabályozása), miközben biztosítani kell a biodiverzitás megőrzését.

A Balaton vízkészlet gazdálkodásának közvetlen eszköze a tó vízszintszabályozása. Cél az üzemi vízszintszabályozás terén a nyári időszakban a lehető legstabilabb és kiszámítható vízállás biztosítása. Ez a szabályozási szint növelésére is kiterjedhet, a déli part veszélyeztetett településeinek megfelelő védelmének megoldásával egyidejűleg. Fel kell készülni a térségben az utóbbi évtizedben regisztrált szélsőséges éghajlati, vízháztartási jelenségek következményeinek kezelésére. Olyan monitoring rendszer működtetése szükséges, amely alkalmas az éghajlati, vízszintbeli változások nyomon

követésére. Cél, hogy a tó életében ciklikusnak tekinthető rövid távú változások megkülönböztethetők legyenek a hosszútávon jelentkező, trend-szerű változásoktól.

A Balaton-felvidéken feltárható karsztvíz a Balaton északi térsége vízellátásának alapját képezi. Itt a nyílt karsztos vagy alig fedett karsztos területek aránya kiemelten nagy, ez okozza terület érzékenységet. A sérülékeny földtani környezetben lévő üzemelő ivóvízbázisok megóvása érdekében az illegális hulladéklerakók felszámolása, új szennyező források keletkezésének megakadályozása kiemelt feladat. A déli part rétegvizei kevésbé sérülékenyek, ott a nagyobb állóvizek illetve vízenyős területek vízminőségének megóvása a cél. A Nagy-Berek és a Kis-Balaton ökoszisztémáinak, vizes élőhelyeinek megóvása a Balaton térség természetvédelmi céljai között is különös hangsúlyt kell, hogy kapjon egyrészt a helyi ökoszisztémák megőrzése érdekében, másrészt a Balatonnal fennálló közvetlen kapcsolat miatt. Mivel a tervezett nagymértékű karsztvíz kivételek jelentős hatást fognak gyakorolni a térség felszín alatti vízkészleteire, indokolt a változások monitoringozása a Nemzeti Víz Stratégiában rögzített célkitűzések érvényre juttatása érdekében.

Az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásai (egyrészt az aszályok, másrészt az árvizek kártételei) mérséklése érdekében sürgető feladat a vízvisszatartás, az öntözésfejlesztés, a víztározás és a kiegyenlítés térségileg összehangolt megoldása. Ennek részeként a települési csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítése és folyamatos karbantartásuk, a záportározás megoldása, egyaránt feladat. A Balaton esetén kiemelt feladat a meder karbantartása, veszélymentesítése, a jelentős mederhasználati díj ellenében elvárt szolgáltatások ellátása, így folyamatos kotrás. A Balaton vízszintjének emelése igényli, a déli parton az épített értékek megőrzését szolgáló szükséges védelmi intézkedéseket, valamint elengedhetetlen a zsilipek felújítása és a Sió vízszállító képessége növelése

A vízpart-rehabilitációs tervekben előirányzott terület-felhasználási változtatások ütemezett megvalósításával növelni kell a látogatók és a helyi lakosok számára a Balatonhoz, mint tóparthoz való hozzáférést biztosító tereket. A hozzáférés megoldásával párhuzamosan az illegális betöltések elbontásáról, illetve a nádist feldaraboló illegális bejárók megszüntetéséről is gondoskodni kell. Meg kell akadályozni a Balaton további illegális feltöltését. Ez igényli az épített környezet kisebb mérvű átalakítását is.

A táj védelmében eddig is kiemelkedő szerepet töltött be a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, a tó és környezete természetességének megőrzéséhez folytatni kell a többek között a Nemzeti Parkon belül a Kis-Balaton területén megkezdett élőhely-védelmi programokat. Fokozottan figyelni kell a Hévízi tó vízminőségének védelmére.

Fejlesztési cél a települések szerkezetének az életminőség javítását is szolgáló további fejlesztése részben fenti zöld infrastruktúra rendszerek hálózatba szervezésével, a fejlesztéseknek a beépítésre szánt területeken való koncentrálásával (a beépítések tájban való kiterjedésének korlátozásával), a hiányzó - és a kiemelt térségi területrendezési tervben is előirányzott – települési elkerülő szakaszok megvalósításával, illetve az intelligens közlekedési rendszerek működtetésével.

El kell érni a Balaton kiemelt térség területrendezési tervét és egyéb jogszabályokat figyelmen kívül hagyó beruházások, építkezések leállítását és az eredeti állapot visszaállítását.

Az elmúlt 50 évben eklektikusan kialakult épített környezet további átalakítására, minőségi továbbfejlesztésére van szükség, hiszen egy magas minőségű lakó – és üdülőhelyi környezet megköveteli az épületek, épített értékek esztétikus megjelenését. Ez nem csak a helyi karaktert hordozó hagyományos beépítési módok és építészeti értékek megőrzését igényli, hanem az építészeti minőség és igényesség minden területre kiterjedő növelését úgy a települési-, mint a táji arculat formálásában.

A települési arculat kedvező irányú változtatásához hatékonyan járulhatnak hozzá minőségi követelmények teljesítését befolyásoló és ellenőrző térségi és helyi településrendezési és építészeti tervtanácsok, valamint a jó példákat és jó gyakorlatokat népszerűsítő képzések és kiadványok. Az új építések átgondolt szabályozásán túl a településkép alakításában kiemelkedő szerepe van a közterületek szabályozásának is, amely a közterületi reklámok elhelyezésének szabályozását is magában foglalja. E vonatkozásban is kiemelkedő szerepe van annak, hogy a települések rendelkezzenek átgondolt és naprakész településszerkezeti és szabályozási tervekkel.

7. Közlekedés-fejlesztés

Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében – „Elérhető Balaton”

Balaton Közlekedési Szövetség részeként a különböző közlekedési módú közösségi közlekedési rendszerek összehangolása és a rugalmas igénybevételhez alkalmazkodó működésük szervezése

Sármelléki repülőtér fenntartható működtetése közösségi szerepvállalással

Közúti közlekedési szűk keresztmetszetek oldása

Vasúti közlekedési villamosítása az északi part mentén, illetve a déli part mentén a vasúti közlekedés kétnyomtávúvá fejlesztése és az áteresztő képesség javítása

Környezetkímélő, villamos-energia meghajtáson alapuló közlekedési módok fejlesztése (pl. északi part menti vasútvonal villamosítása, Hévíz-Keszthely kötőpályás közlekedés fejlesztése, egyéb elektromos közlekedési eszközök használatának elterjesztése)

Az elmúlt években az M7-es autópálya, a 8-as út és a 76-os út fejlesztésével sokat javult a Balaton térség elérhetősége, de még mindig szükséges kisebb fejlesztések megvalósítása (pl. M8-as úton további elkerülő utak és kapacitásbővítések megvalósítása, M9-es út megépítése az országhatártól, Zalaegerszeg érintésével a Balaton térségéig, illetve a dél-keleti irányú elérhetőség javítása). A térségi elérhetőséget javítja a tervezés alatt lévő Budapest és Balatont összekötő kerékpárút megépítése, miközben törekedni kell arra, hogy más országos (pl. Duna menti, Vasfüggöny kerékpárút, vagy nemzetközi hálózatba tartozó (pl. EuroVelo), illetve a szomszédos nagyvárosokat, térségeket is bekötő (pl. Zala-völgye kerékpárút, Nagykanizsa térsége, Sió menti kerékpárút) kerékpárútvonalakról is elérhető legyen biztonságosan kerékpáron a Balaton. A térség relatív gyors nemzetközi elérhetőségéhez tartozik, hogy a sármelléki repülőtér, a Hévíz-Baltoni Airport hosszú távú működtetése biztosított legyen és fogadni tudja az alkalmi, illetve menetrendszerű járatokat.

A Balaton térségében a közlekedési rendszer fejlesztésénél fontos szempont a környezetbarát megoldások alkalmazásának előtérbe helyezése, illetve a változó vendégforgalmat és speciális igényeket is rugalmasan kiszolgálni képes közlekedési rendszer működtetése. A különféle közlekedési módok használatának, illetve a különféle irányítású közlekedési szolgáltatók kínálatának összehangolása érdekében kell létrehozni és működtetni a Balatoni Közlekedési Szövetséget. Lehetőséget kell adni arra, hogy például a tó túlsó partján kikapcsolódók számára is alkalmi, vagy csúcsidőszakban rendszeresen működő irányjáratok biztosítsák a vízi, vasúti közlekedés közti kapcsolatot, vagy a népszerű turisztikai célpontok elérését. A közlekedési ágak összehangolása részeként ösztönözni kell igény szerint a P+R és B+R parkolók létesítését. A Közlekedési Szövetség keretében javasolt elérni a különböző közlekedési eszközök tarifarendszerének az összehangolását.

A vasúti közlekedés igénybe vételének növelése érdekében törekedni kell a szolgáltatási színvonal minőségének a javítására (pl. villamosítás után éjszakai közlekedés-szervezése nyári időszakban), így az északi vonal fejlesztésére (pl. Balatoni körvasút megteremtése), villamosítására, illetve a transznacionális közlekedési hálózatba is tarozó déli vonal áteresztőképességnek növelésére és folytatni kell a korszerű személyvonatok üzembe állítását. További a helyi közlekedés kapcsán elő kell készíteni Keszthely és Hévíz közti kötöttpályása közlekedési rendszer kiépítését. A vasút villamosítás mellett ösztönözni kell a környezettudatos, elektromos közlekedési rendszerek fejlesztését, amit elsősorban a helyi érdekeltségű buszok (pl. irányjáratok, vagy falubuszok) közlekedése, illetve kerékpárok kapcsán kell bevezetni. A vízi közlekedés során lehetőséget kell adni arra, hogy a menetrendszerinti közlekedés mellett a főszezonon kívül is – reális költségtényezők mellett - lehetőségük legyen az egyéni víziközlekedést biztosító szolgáltatóknak a viziszállítást szervezésére. A vízi közlekedés feltételeinek javításához folyamatosan szükséges hajóállomány korszerűsítése, illetve célszerű gyorsabb járatú hajók beszerzése és üzembe állítása.

A közlekedési célú fejlesztéseket, különösen az új nyomvonalakat érintő beruházásokat össze kell hangolni a táji, természeti és környezeti értéke védelmének szempontjaival.

8. Intézmény-fejlesztés

Közös érdek vezérelte összehangolt intézményi együttműködés a különféle intézményi szereplők között – „Együttműködő Balaton!”

Balaton térségében egy-egy ágazati területen a különféle szervezetek tevékenységének összehangolása

Balaton térség egységes fejlesztése érdekében pénzügyi eszközök biztosítása a Balaton Fejlesztés Tanács számára

A Balaton térség átfogó, turizmuson túlmutató kommunikációjának szervezése a Balaton Fejlesztési Tanács és az általa kijelölt szervezetek részvételével

Szervezetfejlesztés és a térségi együttműködések ösztönzése különösen fontos a program végrehajtásának támogatására, illetve a program céljainak teljesítése, valamint a fejlesztési irányokban megjelölt célokhoz kapcsolódó tevékenységek költségtakarékos és sikeres elérése érdekében. A szervezet fejlesztése nemcsak a program megvalósítása miatt fontos, hanem a térségi elkötelezettséggel rendelkező projektek fejlesztése, majd sikeres működtetése illetve a térségi gazdasági, civil, állami szereplők együttműködésének ösztönzése érdekében is. A jövőben is ösztönözni és bátorítani kell a Balatonért dolgozni kívánó civil szervezeteket, akik egy-egy sajátos célt, vagy célcsoport képviselve szolgálják a térség fejlődését.

A szervezettség nemcsak általánosságban a fejlesztéspolitikában, hanem egy-egy ágazati területén is különösen fontos. Így nélkülözhetetlen a jól szervezettség, a koordináció

- új befektetések és a vállalkozások együttműködésének ösztönzésében;
- turisztikai fejlesztésekben;
- a szakképzés, egyéb képzések, oktatási, kulturális kínálat összehangolásában;
- a munkaerő-piaci kereslet és kínálat közelítésében;
- a közlekedés és különösen a tömegközlekedés szervezésében;
- a környezetvédelmi és vízgazdálkodási intézkedések összehangolásában (pl. a Balaton vízgyűjtőjének felügyeletére egy szervezet kijelölése);
- mintajellel a régió és tájainak fenntartható rendszereinek menedzselésében
- közbiztonsági és vízbiztonsági feladatokban.

A három megye területét is érintő fejlesztési térség (Balaton Kiemelt Üdülőkörzet - BKÜ) összehangolt fejlődését térségi fejlesztési tanács koordinálja.

A három megye és a Balaton Fejlesztési Tanács a térséget érintő járásokon keresztül (11 járás, amiből csak kettő van teljes mértékben a BKÜ területén (Siófoki és a Balatonfüredi) kapcsolódhat össze. A többnyire a megyékhez idomuló dekoncentrált államigazgatási szervek hatásköre a spontán térségi fejlődés adottságaira épülve igazgatás-technikailag átalakítható, annak érdekében, hogy a Balaton teljesebb értékű, térségi alapon összehangolt működése megtörténjen.

A fejlesztési koncepcióra épülve ki kell dolgozni a térség egészének marketing stratégiáját, programját, ami nem csak a turisztikai célokat, hanem a térség teljes körű kommunikációját, pl. egyéb befektetési lehetőségek, egyedülálló természeti értékek bemutatása kell, hogy szolgálja. Ezen egységes kommunikációs feladat szervezését a Balaton Fejlesztési Tanács (BFT) hatáskörébe kell helyezni és a BFT által kijelölt szervezetre kell bízni. A marketing kommunikációhoz kapcsolódóan fontos a térség egyedi arculatának kialakítása, majd – a korszerű kommunikációs eszközök alkalmazásával - a térségi célcsoport orientált promóciója mind belföldi és külföldi szinten egyaránt. A modern technikai eszközöket (pl. mobil technológiák, interneten közösségi oldalak) is alkalmazó szervezett kommunikációs tevékenység szervezése a turisztikai, gazdaságfejlesztési célok mellett fontos szerepet tölthet be a helyi társadalmi együttműködések szervezésében, helyi lakosok informálásában is.

Horizontális jellegű fejlesztési célok

- *Fenntartható környezet- és tájhasználat*, mely során a tervezett beruházások, (pl. ingatlan-, vonalas infrastruktúra-fejlesztések) figyelemmel vannak a természeti értékek védelmére, a táji értékek és a tájkarakter védelmére, a vízbázisok védelmére, a levegőszennyezés csökkentésére, a hulladékok keletkezésének mérséklésére. A fejlesztések során figyelemmel kell lenni a térségi, illetve települési rendezési tervekre, amelyek az egyes településeken, illetve térségekben a természeti, környezeti értékek, adottságok és erőforrások figyelembe vételével befolyásolják az egyes beruházások megvalósítását.
- *Barnamezős területek hasznosítása*, illetve a használaton kívül épületek, területek (pl. kiskertek, üres ingatlanok) „újrahasznosítása” a zöld mezős beruházások helyett
- *Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonása* és az esélyegyenlőség érvényesítése a fejlesztési programokba, illetve a fejlesztések hatásainak szétterítése
- *Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása*, mely során biztosítani kell az információknak a hátrányos társadalmi csoportokhoz való eljutást,
- *Balaton térségen belüli partnerségi együttműködések ösztönzése* az érintett szakmai szervezetek, intézmények között, illetve az állami, önkormányzati és civil szervezetek közti partnerségben.
- *Mindennapi élet biztonságának javítása a Balaton régióban*, amely magában foglalja a szárazföldi és vízi közlekedés biztonsági intézkedések révén a balestek kockázatának mérséklését, illetve vagyon és személyi biztonságjavításhoz kapcsolódó intézkedéseket.

2.4. A fejlesztési célrendszer meghatározása a térségen belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre

A Balaton térség fejlesztése kapcsán nem célszerű általánosan kijelölni fejlesztési tércategóriákat, mivel az egyes fejlesztési területeken, így pl. a turizmus, vagy az általános gazdaságfejlesztés, illetve a környezeti infrastrukturális rendszerek, vagy a humán ellátórendszerek működtetése kapcsán eltérő térségi összetételű és léptékű együttműködések a relevánsak.

A Balaton térségére vonatkozó koncepció elsősorban a gazdasági fejlesztés lehetőségei szempontjából kezeli az egyes térségkategóriákat. Így az alábbiakban javaslatot teszünk nem településhatárosan – azokra a térségi általános gazdaságfejlesztési, turisztikai, illetve vidékfejlesztési együttműködési keretekre, melyek mentén lehetőség nyílhat a program megvalósítási szakaszban a fejlesztések szervezésére.

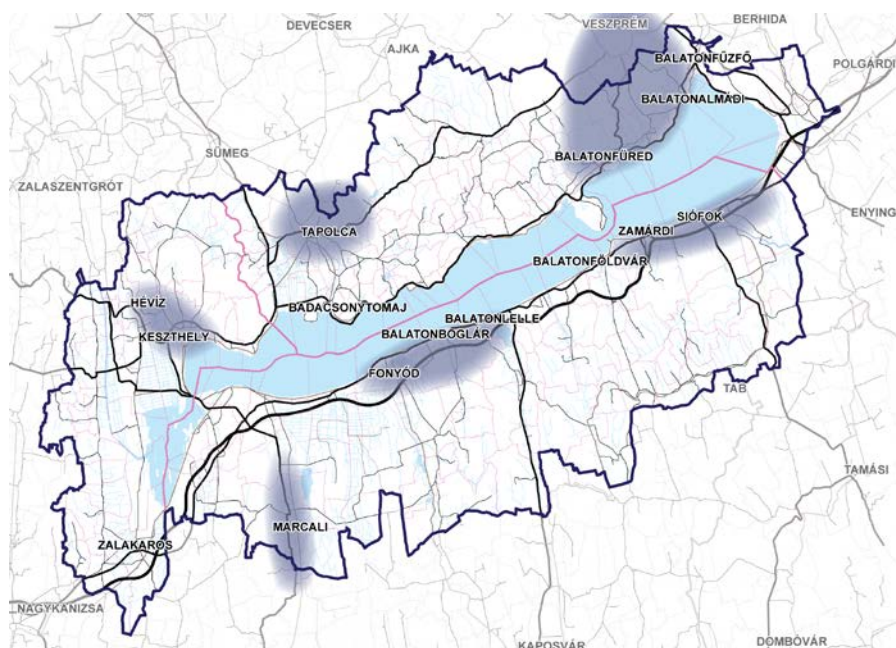
Térségi alapú gazdaságfejlesztés a nagyobb városok és agglomerációs körzetek bázisán

Az általános célú (nem turisztikai) gazdaságfejlesztési támogatásokat javasolt térségi programokon keresztül szervezni, mely során a helyi szereplők bevonásával hatékonyabban érvényesíthetők a térségi adottságok, illetve valósulhat meg a tudásbázisok, szakmai tapasztalatok magasabb színvonalú hasznosítása. A térségi gazdaságfejlesztési programokat javasolt azon meghatározó lélekszámú városok, illetve agglomerációs körzetek köré szervezni, melyek vonzáskörzete döntően a Balaton térségében van. Ezek a következők, melyeket a lenti térkép is ábrázol:

Gazdaságfejlesztési térségek központi települései	A térségen belül meghatározó települések lakónépessége 2012. év végén (fő)
Siófok-Zamárdi térsége	27892
Balatonfüred, Balatonalmádi, Balatonfüzfő térsége	26067
Keszthely-Hévíz térsége	25045
Fonyód-Balatonlelle-Balatonboglár térsége	16066
Tapolca térsége	15966
Marcali térsége	11733

Forrás: KSH, 2012. évi adatok

Városi agglomerációs térségek, mint a gazdaságfejlesztés központjai

Kiemelt turisztikai központok és térségeik

A turizmusnak eltérő a jelentősége a Balaton térség településein. A vendégéjszakák alapján három markáns térségi központot lehet megkülönböztetni, melyet az alábbi térkép is bemutat: Balatonfüred, Siófok és Hévíz-Keszthely térsége.

Hévíz térsége turisztikai szempontból együtt kezelendő a közeli Keszthellyel, hiszen a települések adottságai jól kiegészítik egymást, továbbá javasolt együttesen kezelni azokat a közeli, turisztikai szempontból meghatározó településeket, ahol kiemelt adottságként

jelentkezik a termál- és gyógyvíz jóléti, illetve gyógyítási célú hasznosítása. (pl. Zalakaros, Kehidakustány, Alsópáhok). Ezen térségnek kiváló adottságai vannak arra vonatkozóan, hogy magas színvonalú, elsődlegesen külföldiek fogadó egészségturisztikai, illetve gyógyító, rehabilitációs központtá váljon Közép-Európában. Ehhez a vonzerőként jelentkező, egyediséggel is bíró szolgáltatások mellett szükséges a közlekedési elérhetőség javítása (pl. repülőtér hosszú távú működtetése, közúti közlekedés fejlesztése a nyugat-európai autópályákról), illetve egyéb, a vendégek kiszolgálását és kikapcsolódását segítő turisztikai szolgáltatásoknak (pl. vendéglátás, aktív turizmus, kulturális programok) a jelenleginél magasabb színvonalon, való nyújtása.

Balatonfüreden az elmúlt években jelentős turisztikai célú és településképp javítását szolgáló fejlesztések voltak. A várost jellemezi a kulturális, épített örökség értékek magas színvonalú megőrzése, a kulturális, gasztronómiai programok és egyéb, pl. sport, szakmai konferencia rendezvények sokszínűsége. Az elmúlt években a város természet közelséget hangsúlyozó fejlesztések is megvalósultak, pl. a Koloska völgyben. Balatonfüredhez hasonló értékekkel bír a közeli Tihany, mely település – ugyan fokozatosan csökkenő – de még mintegy 100 ezer körüli kereskedelmi szálláshelyen eltöltött vendégéjszakával rendelkezik egy évben. A Balaton északi partján, illetve a parttól távolabbi településeken, a Balaton-felvidék turizmusát szintén meghatározza a hagyományörzés, a természet közelség, a kerékpározás, természetjárás és lovaglás lehetőségei, a helyi termék előállítás és értékesítés, valamint a borászat.

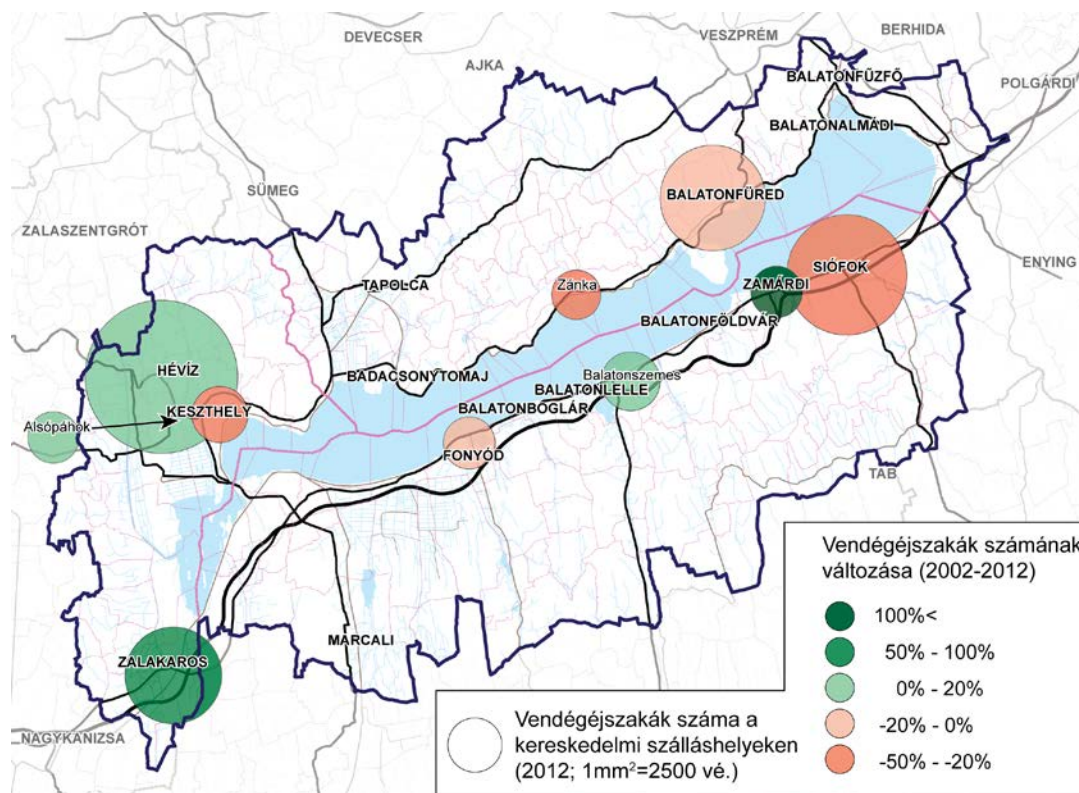
A régió É-K-i sarkában körvonalazott agglomeráció kialakulásában és térségi hatásaiban turisztikai kapacitásait, vonzerejét és nonprofit intézményi szolgáltató potenciálját tekintve jelentős szerepet játszik a BKÜ részét nem képező, viszont a tótól légvonalban mindössze 7, közúton pedig mintegy 10 km-re levő megyeszékhely, Veszprém.

A régió É-K-i sarkában körvonalazott agglomeráció kialakulásában és térségi hatásaiban turisztikai kapacitásait, vonzerejét és nonprofit intézményi szolgáltató potenciálját tekintve jelentős szerepet játszik a BKÜ részét nem képező, viszont a tótól légvonalban mindössze 7, közúton pedig mintegy 10 km-re levő megyeszékhely, Veszprém.

Siófokon ugyan az elmúlt 10 évben közel 30%-kal csökkent a vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, de a Balaton turizmusában a jelentősége megkérdőjelezhetetlen. A városban, illetve az autópálya mentén, a déli parton az elmúlt években nőtt az üdülési célú ingatlanforgalom, ami a saját tulajdonú ingatlanok üdülési célú használatára utal. Siófok turizmusában kiemelt szerepe van a jól elérhetőségének, Budapesthez való relatív közelségének, a rendezvényeknek, illetve a Balaton part relatív hosszú területen történő megközelíthetőségének. A rendezvények turisztikai hatásai kapcsán fontos kiemelni Zamárdi példáját, hiszen a fiataloknak szóló Balaton Sound könnyűzenei fesztivál megszervezése óta a településen közel kétszeresére emelkedtek a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák. Igaz, hogy ez a turisztikai szolgáltatások, szálláshelyek, vendéglátóegységek (ezen belül kiemelt az időleges, mobil egységek szerepe) egyszeri jelentős terhelését jelenti, a jövőben célszerű a – jövőben is fő profilként javasolt kulturális és sport programok szervezésekor a turisztikai infrastruktúra évi átlagos kihasználtságára törekedni. Ez nem feltétlenül a nagyobb tömegeket vonzó rendezvények elhagyását jelenti, hanem a nagy rendezvényeken kívüli szolgáltatás, programkínálat fejlesztését. Siófok térségében javasolt egy nagy léptékű szórakoztató park megépítése, ami akár egész napos kikapcsolódást tud kínálni egy családnak. A déli part mentén fokozottan törekendni kell arra, hogy az északi parthoz hasonlóan a parttól távolabbi településeket a korábbi időszakhoz képest még intenzívebben vonják be a természet közeli turisztikai program kínálatba (pl. gyalogtúrázás, kerékpározás, lovaglás, illetve helyi termékek előállítására épülő gasztronómiai programok).

Javasolt a jövőben az érintett térségekben a támogatások hatékony felhasználása és fejlesztési igények harmonizálása érdekében a térségi alapon szervezett turisztikai programcsomagok kialakítása és megvalósítása.

Kiemelt turisztikai jelentőségű települések a Balaton kiemelt térségben

Vendégéjszakák száma kereskedelmi szálláshelyeken

Település	2002. év	2003. év	2004. év	2005. év	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év
Hévíz	955 596	953 128	919 956	914 637	927 323	946 227	909 740	913 415	934 385	990 980	1 004 622
Siófok	869 055	731 383	628 994	675 541	669 484	712 182	667 360	621 174	583 104	539 531	625 333
Balatonfüred	535 274	519 929	502 402	471 788	431 055	490 919	578 088	504 769	458 797	446 405	479 711
Zalakaros	225 563	247 685	252 824	323 466	395 952	392 758	377 916	397 517	413 594	436 454	403 133
Balatonszemes	130 221	121 397	98 808	107 567	121 939	132 759	144 158	152 828	133 597	132 860	149 602
Keszthely	201 716	189 854	189 047	188 512	162 636	183 582	159 226	139 194	163 137	171 416	134 928
Fonyód	135 887	116 908	100 018	95 594	84 736	79 071	92 478	79 689	97 380	94 169	116 076
Zamárdi	48 510	50 035	42 502	38 385	56 898	66 799	72 300	78 279	86 356	82 517	112 022
Alsópáhok	110 024	116 358	115 961	110 658	120 864	140 072	135 206	124 174	122 154	110 824	111 974
Zánka	184 335	140 055	125 091	125 157	120 584	124 001	101 542	119 064	114 318	105 447	105 853
Tihany	192 517	187 082	161 370	164 748	153 423	150 601	137 935	107 328	101 028	104 241	93 618

Település	Változás 2002/2012
Hévíz	5%
Siófok	-28%
Balatonfüred	-10%
Zalakaros	79%
Balatonszemes	15%
Keszthely	-33%
Fonyód	-15%
Zamárdi	131%

Település	Változás 2002/2012
Alsópáhok	2%
Zánka	-43%
Tihany	-51%

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis

Vidéki térségek

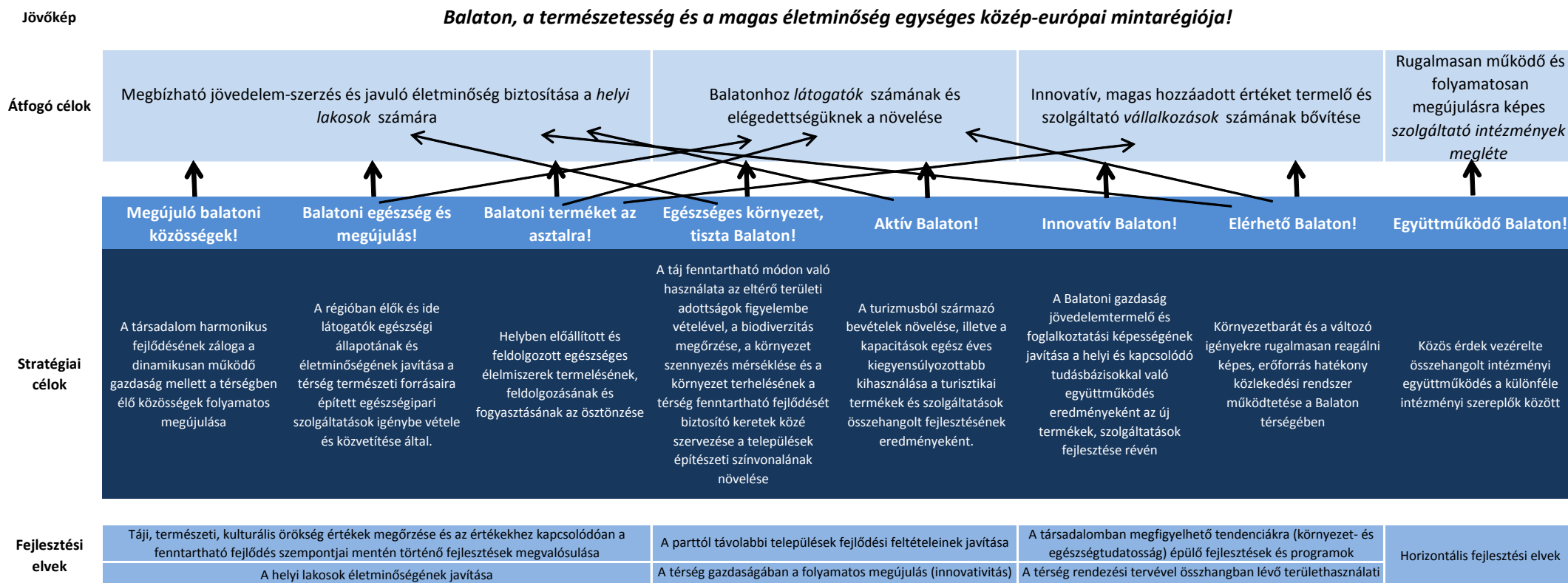
A Balaton térsége összességében egy alacsony népsűrűségű, vidékies térségnek tekinthető, ahol jelentős tere van a vidékfejlesztési célú, így a mezőgazdasági termékek termesztésén és előállításán, illetve a vidéki kisvállalkozások megerősítésén és elsődlegesen a helyi lakosságot kiszolgáló alapszolgáltatások fejlesztésén alapuló programoknak. Ezen fejlesztési célokat elsősorban a helyi közösségek (2013 előtt ún. Leader közösségek) által kialakított és működtetett programok révén valósítják meg. A jövőben is fontos ezen programok szerepe a Balaton térségben. A helyi közösségek lehatárolására jelen koncepció nem tesz javaslatot, de kívánatosnak tartja, hogy ha a megyei közigazgatási rendszerhez illeszkedően szerveződnek ezek a közösségek, akkor az érintett szereplők minél inkább törekedjenek a Balaton térség egységes lefedésére, azaz a Balaton térségében lehetőség szerint megyénként egy, illetve Veszprém és Somogy megyében maximum kettő helyi vidéki közösség alakuljon meg a 2014-től kezdődő támogatási időszakban.

3. A célrendszer koherencia vizsgálata

3.1 Belső koherencia vizsgálat

3.1.1. A jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása

A következő ábra bemutatja, hogy a kijelölt stratégia célok miként szolgálják az átfogó cél elérését, illetve tartalmazza a térség jövőképét és fejlesztési elveit:

3.2 Külső koherencia vizsgálat

3.2.1. A célrendszer kapcsolata az OFTK-val

1/2014 (I.3.) OGY Határozatban elfogadott Országos Fejlesztéspolitikai és Területfejlesztési Koncepció alapján Balaton térség fejlesztésében meghatározott feladatokat az alábbi stratégiai célok és azok eléréséhez kapcsolódó eszközök kezelik:

OFTK-ban szereplő feladatok	Baltoni fejlesztési koncepció stratégiai céljai
<ul style="list-style-type: none"> A fenntartható és versenyképes turizmus megteremtése, a térség változatos vonzerőire épített új és komplex turisztikai termékek kialakítása, magas színvonalú szolgáltatások biztosítása. 	<p>A turizmusból származó bevételek növelése, illetve a kapacitások egész éves kiegyensúlyozottabb kihasználása a turisztikai termékek és szolgáltatások összehangolt fejlesztésének eredményeként.</p> <p>A régióban élők és ide látogatók egészségi állapotának és életminőségének javítása a térség természeti forrásaira épített egészségipari szolgáltatások igénybe vétele és közvetítése által.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A főszezon mellett tavaszi és őszi szezon megteremtése, egész éves kínálati programcsomagok kialakításával, ennek érdekében térségi turisztikai hálózatok, tematikus utak kialakítása, megerősítése. 	
<ul style="list-style-type: none"> Egységes térségi turisztikai menedzsment mellett a turisztikai kínálat területileg differenciált tervezésével a vendégforgalom területi szétterítése, a háttérterületek adottságain (borvidék, nemzeti park, hegyek, erdők, aprófalvak, történelmi emlékek, népi hagyományok gasztronómia stb.) alapuló alternatív turisztikai termékek kínálatának kifejlesztése és „értékesítése” a parttól távolabbi településeken. 	
<ul style="list-style-type: none"> A Balaton, a vizes élőhelyek és egyéb természeti területek ökológiai és kémiai állapotának megóvása és további javítása, a vízszint ingadozásból fakadó problémák mérséklése, a Balaton-part terhelésének korlátozása, a nádasok védelme, a térség élő és élettelen természeti értékeinek megőrzése. 	<p>A táj fenntartható módon való használata az eltérő területi adottságok figyelembe vételével, a biodiverzitás megőrzése, a környezet szennyezés mérséklése és a környezet terhelésének a térség fenntartható fejlődését biztosító keretek közé szervezése a települések építészeti színvonalának növelése (a „védelmi alagutak” megvalósíthatósága, amelyek nem csak a mindenkorra megoldott zavartalan közlekedést biztosítanak, de kellő állékonyságot adnának a veszélyes partfalaknak is)</p>
<ul style="list-style-type: none"> A térség további beépítésének megakadályozása, tájrehabilitáció, a tájsebek kezelése, az eróziós és deflációs hatások mérséklése (magaspart és pincevédelem). 	
<ul style="list-style-type: none"> A kulturális örökség magas szintű védelme, tudatosítása és bemutatása. 	
<ul style="list-style-type: none"> A Balaton illegális feltöltésének megakadályozása. 	
<ul style="list-style-type: none"> A Balaton törvényt és egyéb jogszabályokat figyelmen kívül hagyó beruházások, építkezések leállítására, az eredeti állapot visszaállítása. 	

⁶<https://www.nth.gov.hu/hu/tevekenysegek/eu-2014-2020/orszagos-fejlesztési-es-területfejlesztési-koncepcio>

OFTK-ban szereplő feladatok	Baltoni fejlesztési koncepció stratégiai céljai
<ul style="list-style-type: none"> Egységes, turisztikai vonzerőként is szolgáló balatoni közösségi közlekedési rendszer megteremtése. 	Környezetbarát és a változó igényekre rugalmasan reagálni képes, erőforrás hatékony közlekedési rendszer működtetése a Balaton térségében
<ul style="list-style-type: none"> Települési együttműködés és egységes elvek mentén zajló fenntartható városfejlesztés a Balaton városgyűrűjében. 	A Balatoni gazdaság jövedelemtermelő és foglalkoztatási képességének javítása a helyi és kapcsolódó tudásbázisokkal való együttműködés eredményeként az új termékek, szolgáltatások fejlesztése révén
<ul style="list-style-type: none"> Az ingatlanállomány rehabilitációja, valamint a városiasodott környezet kínálta területeken új funkciókkal való hasznosítása (pl. lakófunkciók, tudásalapú gazdasági tevékenységek, országos közigazgatási, közszolgáltatási funkciók). 	
<ul style="list-style-type: none"> A Balaton-térség háttér településeinek fejlesztése. 	Helyben előállított és feldolgozott egészséges élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és fogyasztásának az ösztönzése
<ul style="list-style-type: none"> A Balaton-felvidék aktív tájképvédelme, a természetvédelemre, táji adottságokra épülő gazdálkodási módok kialakítása, fejlesztése. 	

3.2.2. Kapcsolat a Partnerségi megállapodással⁷

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszakra az alábbi információkat tartalmazza a Balaton térség fejlesztése kapcsán.

Nemzeti Fejlesztési Prioritás 1: A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása

„A gazdasági növekedést többpólusú specializált fejlesztésekkel is segíteni kell (pl. intelligens szakosodási stratégia mentén), különösen egyes nagyvárosok térségében és a Balaton sajátos turisztikai profilú térségi gazdaságában (e kiemelt térségi beavatkozásokat külön értékelő és döntési mechanizmusok azonosítják tematikusan és földrajzilag).”

EU TEMATIKUS CÉL 3: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása

„KKV-k fejlett kapacitásainak megteremtése a kiemelt térségekben: (1) a növekedési potenciállal rendelkező nagyvárosi növekedési zónákban, (2) a leghátrányosabb helyzetű térségek szabad vállalkozási zónáiban, (3) a sajátos gazdaságú Balaton térségben.”

„Az országos jelentőségű területi problémák és potenciálok kezelése meghaladja a térségi szereplők és a térségileg decentralizált fejlesztések erőforrásait, ezért azokat elsősorban ágazati operatív programok fogják kezelni a 2014–2020-as időszakban:

- Balaton térség gazdasági versenyképességének helyreállítása (gazdaságfejlesztési OP források)”.

„A 2014–2020-as időszakban kísérleti integrált területi beruházási (ITB) kezdeményezésként megkezdődik a Balaton ITB (BITB) megvalósítása. A térség gazdaságát sajátos turisztikai dominancia

⁷Az alábbi illeszkedés a Partnerségi Megállapodás azon változata alapján készült, amelyet a kormány 2013. március 7-én benyújtott az Európai Bizottságnak. Az időközben történt kormányzati döntések, illetve az Európai Bizottsággal történt egyeztetések alapján elkészülő új Partnerségi Megállapodás még nem állt rendelkezésre a tervezési dokumentum véglegesítéséhez.

jellemzi, mely sérülékennyé teszi a gazdaságot, ezért szükséges az integrált megközelítésben való kezelés. Az ITB eszköz alkalmazásának célja, hogy a gazdasági beavatkozások integrációja révén lehetőséget teremtsen a gazdaság diverzifikációjára, a környezeti érzékenység figyelembe vételével. A Balaton ITB a Versenyképes Gazdaságfejlesztési OP ERFA forrásaiból részesedik, ebben az esetben a tematikus átfedés elkerülését a gazdaságfejlesztési OP és területi OP közötti lehatárolás biztosítja. A Balaton térség felkészülésére, integrált fejlesztési csomagjainak tervezési és végrehajtási kapacitásépítésére a Kormányzat már jelenleg is biztosít forrásokat. A Balaton térség döntéshozó testülete előzetesen ismert forráskeretekre, meghatározott tárgykörű (ld. ágazati területi lehatárolások szerint fentebb) programot készít. A térség a program végrehajtásában is szerepet kap (e szerepekről ld. a végrehajtási táblázatot e fejezet végén). A tapasztalatok függvényében a 2014–2020-as időszak során a Balaton ITB-ben kezelt fejlesztésekhez további programok és alapok támogatásai csatlakozhatnak.”

Az Európai Bizottságnak a kormány által benyújtott Partnerségi Megállapodást részben módosítja a Kormány 1334/2014. (VI. 6.) Korm. határozata, miszerint a „Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben nem valósít meg európai uniós jogszabály által meghatározott integrált területi beruházást, és ennek megfelelően a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére vonatkozóan több operatív program keretében nyílik támogatási lehetőség, azzal, hogy a Kormány egyedi határozattal dönt a kiemelt térségi beruházásokról.”

3.2.3. A célrendszer kapcsolata a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) területrendezési tervvel

A területfejlesztési koncepció teljes mértékben összhangban van az OTrT-vel és a BKÜ területrendezési tervvel. A koncepció több helyen ösztönzi és elősegíti a rendezési tervben korábban megfogalmazottak megvalósítását: pl. vízpart rehabilitáció, táji értéke megőrzése, település arculat minőségi javítása, környezetterhelés mérséklése, fokozottan védett területek, természetileg érzékeny területek megóvása.

3.2.4. A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel

Az alábbi táblázatban szereplő stratégiákhoz való illeszkedés került megvizsgálásra.

Stratégia megnevezése	Stratégia elfogadottsága
Nemzeti Turizmusfejlesztési Koncepció 2014-2024 http://www.kormany.hu/download/8/41/11000/NTK.pdf	Tervezet, a kormány még nem fogadta el.
Nemzeti Közlekedési Stratégia 2014-2030 http://www.kkk.gov.hu/index.php/nks-dok.html	A stratégia kormány általi várható elfogadása 2014. II. negyedév
Semmelweis Terv 2011-2013 http://www.kormany.hu/download/3/c4/40000/Semmelweis%20Terv%20szakmai%20konceptci%C3%B3%202011.%20j%C3%BAnius%2027.pdf	Hivatalosan még nem fogadta el a kormány.
Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 http://www.kormany.hu/download/8/ff/70000/Nemzeti%20Vid%C3%A9kstrat%C3%A9gia.pdf	A stratégia elfogadása a 1074/2012. (III. 28.) Korm. határozattal.
Nemzeti Víz Stratégia www.kormany.hu/hu/vidékfejlesztési-miniszterium/környezetugyert-felelos-allamtitkarsag/hirek/nemzeti-vizstrategia	Elkészült, az elfogadás előtti egyeztetése folyamatban van
IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program (2014-2019) http://www.kormany.hu/download/9/71/11000/nkp_jogszabaly%20tervezet_20131030.zip#!DocumentBrowse	Hivatalosan még nem fogadta el a kormány.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptió 2014-2024 célkitűzése, hogy Balaton tartósan legyen tagja az európai TOP 5 családi üdülő desztinációnak. A régió magyarországi és európai piaci pozíciója ugyanakkor további erősítésre szorul. A családbarát szolgáltatások mellett szükséges, hogy más korosztályok is megtalálják a kikapcsolódás széles lehetőségeit a Balaton térségében, mert ez feltétele a célként megfogalmazott „szezonhosszabbításnak”.

A tó környéki közúti közlekedési rendszer – különösen a főszezonban – túlszűfolt. Az utóbbi évek infrastrukturális beruházásainak köszönhetően (pl. M7-es autópálya, elkerülő utak megépítése) a helyzet kedvezőbb, ugyanakkor mind a közúti, a vasúti, mind pedig a vízi közlekedés további fejlesztéseket igényel.

A Balaton adottságai több cél megvalósítását is lehetővé teszik. Célszerű azon fejlesztési elképzelések megvalósítása, amelyek révén a Balaton Európa „családi tavává” válhat. Az adottságok kiválóak a gyermekes családok fogadásához, a szükséges beruházások a szuprastrukturális (pl. szállás, strand, játszótér) „családbarát” fejlesztések összehangolt megvalósításával elvégezhetők. A régió turizmusfejlesztésének fontos feladata a háttértelepülések erőteljes bevonása a vendégforgalomba, szezonidőszak meghosszabbítása, az időjárástól független szolgáltatáskínálat bővítése és a szolgáltatások minőségének emelése. A fenti célok és tervezett eszközök összhangban vannak a koncepcióban foglaltakkal.

A Nemzeti Közlekedési Stratégia szerint az ország egyik legnagyobb vonzási térsége Budapest mellett a Balaton és környezete. Gazdasági, kulturális és főképpen turisztikai jelentősége a nyári időszakra korlátozódik, mindemellett a térség településeinek egymástól való gazdasági függése erős az év egésze során. Kiemelt szerepe van a vízi személyszállításnak a Balatonon, ahol szolgáltató a Balatoni Hajózási Zrt. A társaság fő tevékenysége a balatoni menetrend szerinti hajózás és kompközlekedés biztosítása, de 21 kikötő üzemeltetéséért is felelős.

A stratégiában foglaltak alapján

- A Balaton elérése több irányból is (délről és haránt irányban is) gyorsul vasúton, közúton, ha magántőke bevonható, akkor légi úton is Sármellék fejlesztésével.
- A Balaton turisztikai jelentősége miatt a régió belüli elérhetőség kapcsán a kerékpározás feltételeinek fejlesztése kerül a fókuszba.

A vasúti kapcsolatok gyenge pontja továbbra is az átszállások biztosításának gondjai, továbbá a Balaton keletről való megkerülhetőségének nehézsége. Ezen felül kritikus, hogy nem biztosítható az egyéni közlekedéssel szemben versenyképes eljutási idő.

A hálózat szűk keresztmetszetei és hiányai a régió szempontjából:

- Szabadbattyán–Balatonszentgyörgy vonalszakasz egyvágányú, a vonal időszakosan kapacitásproblémákkal küzd, második vágány szakaszos építésének előkészítése folyamatban van.
- Szabadbattyán–Tapolca vonalszakasz egyvágányú, dieselüzemű, melynek villamosítása folyamatban van.

A Balaton kiemelt térség koncepciója a fentiekkel összhangban kiemelten kezeli a vasúti, vízi és kerékpáros közlekedés fejlesztését.

A Semmelweis Terv 2011-2013-ra fogalmazott meg intézkedéseket az egészségügy átfogó fejlesztésére, de számos helyen előre mutat a jövő fejlesztési irányába.

Semmelweis Terv számos beavatkozási irányt és tervezett intézkedést fogalmaz meg, amelyek közül kiemelt jelentőségű a gazdasági fejlődés szempontjából is kitörési pontot jelentő egészségturizmus fejlesztése, az egészségügyi képzésbe, illetve az egészségiparba történő beruházások rendszerszerű támogatása.

Az orvosi rehabilitáció nem a költségcsökkentés, hanem a gyógyító-helyreállító folyamat kiteljesítése szempontjából fejlesztendő. A közösségbe visszailleszkedés és a munkaképesség biztosítása csak a többi érintett ágazattal együttműködve érhető el, és vezethet az egyéni és társadalmi szempontból súlyosan káros inaktív lét megelőzéséhez. A geológiai gyógyhelyeket egy nemzeti gyógyturisztikai

program részeként kiemelten kell kezelni, melyhez a Balaton térsége több település révén is csatlakozhat (pl. kiemelten Hévíz, Balatonfüred, Tapolca).

A Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 alapján a magyar vidékpolitika fontos célkitűzése, hogy kiegyensúlyozott város–vidék kapcsolatrendszer kiépítésével újra megteremtse a falvak gazdasági létalapját. Város és vidék egymásrautaltságának tudatosítása, harmonikus egyenlőségen, kölcsönösségen alapuló kapcsolatának helyreállítása. Ennek kapcsán például a Balaton térséget is érintő horgászati tevékenység pozitív járulékos hasznosulása a város-vidék kapcsolatok erősítése, ugyanis a horgásztársadalom jelentős része városlakó, akik a kellemes vízparti, vidéki környezetben találják meg maguk, illetve családjuk számára a tartalmas kikapcsolódás lehetőségét. A halgazdálkodás támogatása egy hosszú távú stratégia alapján valósul meg, döntő többségében a kis és középvállalkozások részesülnek belőle. A korábbi időszakban a balatoni halgazdálkodást – a társaság 100%-os állami tulajdonlása miatt az EU finanszírozású program hátrányosan érintette. Ezt a problémát a koncepcióval összhangban a jövőben ki kell küszöbölni. A program finanszírozási háttérét az Európai Halászati Alap biztosítja a Magyar Halászati Operatív Program keretében.

A helyi termelés, feldolgozás és értékesítés, a helyi termékek szervezett bejuttatása a kiskereskedelem rendszerébe helyi és nemzetgazdasági szinten is számottevő piaci szegmenst jelenthet. Mégis, jól menedzsel, védjeggyel ellátott helyi termékek csak elvétve találhatók. A helyi feldolgozás és helyi értékesítés a legtöbb térségben helyi piacok hiányában ugyancsak nem megoldott. Az áru többszörös közvetítői láncolatán és nagy szállítási távolsággal, ily módon meglehetősen drágán jut el a fogyasztókhoz. A helyi termelők, ha termékeiket nem tudják értékesíteni, tönkremennek, fölhagynak a termeléssel. A saját termelésű élelmiszerek aránya az élelmiszerfogyasztásban átlagosan 10%, a főváros esetében 1%, míg a községek esetében 19%. A következő években kiemelt figyelmet kell fordítani, hogy a saját termelésű élelmiszerek aránya növekedjék. A fentiekben megfogalmazott szempontok és célok hangsúlyosan jelennek meg a koncepcióban.

A magyar nemzet gazdag népi kézművessége, népművészete mély, ezeréves gyökerekre nyúlik vissza. Nemzeti, kulturális identitásunk része, nemzeti önkifejeződésünk eszköze. Mára a kézművesség jelentősen visszaszorult, egy része már hagyományörző jelleggel, alapvetően esztétikai, kulturális örökség értéke miatt működik, mindennapi használati tárgyat már nem állít elő. A kézműves tevékenységeknek azonban számos olyan területe van, amelyek korszerű formában megújíthatók. Arra kell törekedni, hogy a hagyományos mesterségek fennmaradását, a mesterség, szakmai tudás továbbadását biztosítsuk, az ehhez szükséges szakképzési, oktatási háttér rendelkezésre álljon.

Megyei fejlesztési koncepciókhoz való illeszkedés

A Balaton térséget érintő megyék fejlesztési koncepciója bemutatásra került a Helyzetelemző anyagban (fejlesztési koncepció megalapozó, I. kötet). A megyei koncepciók részben a korábbi balatoni fejlesztési koncepciót vették alapul a Balaton térségére vonatkozó fejlesztési célok megfogalmazásához, de a későbbi programozási folyamatokban számos új javaslatot is megfogalmaztak, illetve hangsúlyoztak. Mivel jelen koncepció fő céljaiban épít a korábbi koncepcióra, ezért koncepcionális szintű eltérés nincs jelen dokumentum és a megyei koncepciók között. A következő tervezési szakaszokban fontos, hogy a megyei fejlesztési programok kapcsán a térségre megfogalmazott javaslatokat figyelembe vegyék, illetve megvitassák a Balaton térség fejlesztése szempontjából.

4. A terület felhasználás alapelveit lefektető koncepció

A koncepció alapján az alábbi területhasználati elveket kell érvényesíteni a Balaton térségében tervezett fejlesztések során

- a barnamezős fejlesztéseket a zöldmezős beruházásokkal szemben előnyben részesítő területhasználat;

- a közkincset képező táji, természeti és kulturális értékek megőrzése mellett ezen értékek és a közszolgáltatások - terhelhetőségen belüli - értékmegőrző elérhetősége, hozzáférhetősége, akadálymentesítése;
- a fejlesztések hely kiválasztása, a területi közigazgatás és a közszolgáltatások szervezése szolgálja a fenntarthatóságot, az értékmegőrzést és a biztonságot;
- az utazásra fordított idő csökkentése, az utazás biztonságos és fenntartható módjának, valamint akadálymentesítésének biztosítása;
- a helyi környezettudatosság, a táji értékek iránti felelősség, a helyi adottságokhoz igazodó térségi gazdaság és társadalom kialakításának szolgálata;
- a közlekedés és az áruszállítás környezeti, műszaki, közbiztonsági károkozásának és kockázatának csökkentése;
- a fejlesztéseknek a meglévő területekhez kapcsolása, a települések közti területek lehetőség szerinti természet közeli állapotban tartása, illetve fenntartható mezőgazdasági hatása.

5. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere

5.1. Pénzügyi eszközök azonosítása

A fejlesztéspolitika Balaton térségre allokált decentralizált forrásait 2014-2020 között a Balaton térség operatív programjára (integrált területi program) elsősorban a GINOP és TOP vissza nem térítendő forrásai, illetve a GINOP pénzügyi eszközei jelenthetik, ugyanakkor hosszabb távon cél, hogy a fejlesztéspolitikán túl a megyei dekoncentrált államigazgatási szervek mellett bizonyos feladatokra (vízügynek a balatoni vízgyűjtő területre, építésügy, a természetvédelem (tájkörzet vs. Btv. határ), környezetvédelem (legalább a közigazgatási határookra)) a Balaton térségéhez illeszkedő egységes szervezetrendszer alakuljon ki. A kialakuló szervezetrendszer hosszú távú fenntarthatóságát és hatékonyságát a térségben megtermelt bevételeknek a térségben való felhasználása, visszaforgatása biztosíthatják.

Döntően a gazdasági és turisztikai célú támogatások igénylik a magán szereplők bevonását a fejlesztések megvalósításába, így a magánszereplőknek a támogatásokhoz közvetlenül társuló, vagy a támogatások hatására közvetetten beruházási célból megjelenő forrásai fontos részét képezik a Balaton térség fejlesztésének.

5.2. Tervezett prioritások és intézkedések

1. Gazdaság-fejlesztés
 - 1.1. Balaton térségi vállalkozás-fejlesztési programok
 - 1.2. Balatoni kézművesipar fejlesztése (helyi alapanyagból helyben készült, de nem élelmiszer termékek)
 - 1.3. Turisztikai vállalkozások tevékenységének diverzifikációja
 - 1.4. Térségi marketing – befektetések ösztönzése
 - 1.5. Balatoni egészségipari K+F+I tevékenység
2. Turizmus
 - 2.1. Kerékpáros turizmus
 - 2.2. Természetjárás, túrázás, gyaloglás
 - 2.3. Vitorlázás fejlesztése

- 2.4. Strandok fejlesztése
- 2.5. Horgászturizmus
- 2.6. Kulturális turisztikai vonzerő, programok fejlesztése
- 2.7. Turisztikai menedzsment rendszer és marketing fejlesztése
- 2.8. Szálláshelyek, vendéglátás fejlesztése - elsődlegesen minőség színvonalának javítása
3. Egészségipar
 - 3.1. Lakosság közeli egészségügyi szolgáltatások fejlesztése
 - 3.2. Az időskori szolgáltatások és ellátások fejlesztése
 - 3.3. Rehabilitációs szakellátások és szolgáltatások fejlesztése a meglévő tudásra és infrastruktúrára építve
 - 3.4. Egészségturizmus fejlesztése
4. Mezőgazdaság, élelmiszeripar
 - 4.1. Mezőgazdasági termelés és értékesítés ösztönzése
 - 4.2. Mezőgazdasági termékek helyi feldolgozása és minőségi élelmiszerfogyasztás, vendéglátás és helyi termék értékesítés ösztönzése
 - 4.3. Szőlészet és borászat fejlesztése
 - 4.4. Halgazdálkodás, haltermelés feltételeinek javítása és halfogyasztás ösztönzése
5. Társadalmi megújulás
 - 5.1. Egészséges életmód iránti elköteleződés
 - 5.2. A helyi társadalom kulturális és területi identitásának növelése
 - 5.3. Közösségfejlesztés és foglalkoztatás az elhanyagolt ingatlanok hasznosítására
 - 5.4. Személy és vagyon biztonsági programok
6. Környezet-fejlesztés
 - 6.1. Vízpart rehabilitáció
 - 6.2. Balaton és térsége vízgazdálkodásához kapcsolódó fejlesztések
 - 6.3. Egységes környezeti megfigyelő-, tájékoztatási és döntéstámogató rendszer kialakítása, Balaton-kutatások ösztönzése
 - 6.4. Települési környezet minőségének javítása
 - 6.5. Biodiverzitás és természeti rendszerek fenntartása
 - 6.6. Energiahatékonyság javítása és kapcsolódóan megújuló energia használat terjesztése
 - 6.7. Elektromos közlekedés balatoni pilot-projektjei
7. Közlekedés-fejlesztés
 - 7.1. Vasút fejlesztések
 - 7.2. Közúti fejlesztések
 - 7.3. Balatoni közlekedési rendszer összehangolása
8. Intézmény-fejlesztés
 - 8.1. Balaton térségi együttműködések állandó szervezése
 - 8.2. Fenntarthatóan működő pénzügyi támogatási alap működtetése

A fentiekben megjelölt prioritások a stratégia és operatív program pilléreit képezik a tervek szerint.

5.3. Felelősség és intézményrendszer

Törvényi felhatalmazás

A Balaton Fejlesztési Tanács felállításáról az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik, melynek tárgya a területfejlesztés és a területrendezés.

A Balaton kiemelt üdülőkörzete térségében a Balaton Fejlesztési Tanács látja el a területfejlesztési koncepció és program kidolgozását, a területrendezési terv készítésében való közreműködést és más közös területfejlesztési feladatokat. Ennek keretében a Tanács

- vizsgálja és értékeli a kiemelt térség társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,
- az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza és a Kormánynak elfogadásra benyújtja a kiemelt térség területfejlesztési koncepcióját, illetve - a kiemelt térség területrendezési tervének figyelembevételével - a kiemelt térség területfejlesztési programját,
- előzetesen véleményezi az országos, valamint a kiemelt térséget érintő ágazati fejlesztési koncepciókat és programokat,
- figyelemmel kíséri az operatív programok kiemelt térségben jelentkező feladatainak végrehajtását, külön döntés alapján közreműködik azok végrehajtásában.

A Balaton Fejlesztési Tanács tagjai

- a tanács illetékességi területén működő megyei közgyűlések elnökei,
- az érintett megyei közgyűlés egy-egy képviselője, továbbá
- a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter képviselője, valamint
- az ágazati operatív programok végrehajtásáért felelős miniszterek egy-egy képviselője (2014. évi programok leindulása után kerülnek kijelölésre).

A térségi fejlesztési tanács ülésein állandó meghívottként részt vesz a területi gazdasági kamarák, kamaránként egy-egy képviselője, a kormányhivatal vezetője, az állami főépítész, valamint mindazon gazdasági, civil és egyéb szervezetek képviselői, amelyeket a térségi fejlesztési tanács döntése közvetlenül érint, vagy akit az ülésen való részvételre felkérnek.

A térségi fejlesztési tanács működésének törvényességi felügyeletét a Kormánynak a térségi fejlesztési tanács székhelye szerint illetékes kormányhivatal látja el.

A térségi fejlesztési tanács működéséhez, illetve a Balaton térségére vonatkozó hazai fejlesztéspolitikai célok elősegítését szolgáló szakmai projektek, programok előkészítésének, végrehajtásának támogatásához szükséges pénzügyi fedezetet a költségvetési hozzájárulás, a pályázatokon elnyert források, valamint a térségi fejlesztési tanácsban szavazati joggal rendelkező szervezetek befizetései biztosítják. A Balaton Fejlesztési Tanács dönt a hatáskörébe utalt pénzeszközök felhasználásáról, és megállapodást köthet az érintett tárcákkal az egyes fejlesztési programok finanszírozásáról. A térségi fejlesztési tanács megállapodhat a megyei közgyűlésekkel és más, a térségi fejlesztési programokban közreműködőkkel a programok és fejlesztések finanszírozásáról.

(A jelen tervezés folyamatában felmerült, hogy turisztikai kapacitásai, vonzereje és nonprofit intézményi szolgáltató potenciálja okán jelentős szerepet játszó, de a BKÜ részét nem képező, viszont a tótól légvonalban mindössze 7, közúton pedig mintegy 10 km-re levő, ilyen irányú aspirációkkal rendelkező megyeszékhely, Veszprém 2014-2020-ban a programterület részévé válhatna.)

A BFT munkaszervezeti feladatait a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft látja el.

Finanszírozási háttér és feltételek

Magyarországnak az Európai Bizottsággal kötött a 2014–2020-as fejlesztési időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodása (PM)⁸ az alábbi információkat tartalmazza a Balaton térségben tervezett fejlesztések összehangolt finanszírozása kapcsán.

„Az országos jelentőségű területi problémák és potenciálok kezelése meghaladja a térségi szereplők és a térségileg decentralizált fejlesztések erőforrásait, ezért azokat elsősorban ágazati operatív programok fogják kezelni a 2014–2020-as időszakban. A funkcionális szempontból együtt kezelt térségek indikatív jelleggel a következő országos térségfejlesztési kezdeményezéseket tartalmazzák:

...

- Balaton térség fenntartható fejlődése, versenyképességének helyreállítása”

(Forrás PM 22. oldal)

A Partnerségi Megállapodáshoz illeszkedik a Kormány 1334/2014. (VI. 6.) Korm. határozata, miszerint a „Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben nem valósít meg európai uniós jogszabály által meghatározott integrált területi beruházást, és ennek megfelelően a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére vonatkozóan több operatív program keretében nyílik támogatási lehetőség, azzal, hogy a Kormány egyedi határozattal dönt a kiemelt térségi beruházásokról.” Ugyan nem a Strukturális Alapok felhasználását érintő jogszabályok alapján történik meg a jövőben a Balaton térség egységes fejlesztése, de az alábbiak a „kiemelt térségi beruházások”, illetve szakmai programok előkészítése, megvalósításuk szervezése, illetve a finanszírozó operatív programokhoz illesztése szempontjából releváns feladat a jövőben is.

Az integrált területi programok decentralizált területi felelőseivel, így a Balaton Fejlesztési Tanáccsal, minden operatív program irányító hatósága együttműködik. A Balaton Fejlesztési Tanács felelős a Balaton kiemelt térség stratégia és operatív fejlesztési programjának elkészítésért, ami alapján a kormány határozatot hoz a kiemelt beruházási programokról. A kormány határozatához további egyeztetések szükségesek a finanszírozást biztosító, elsősorban ágazati operatív programok irányító hatóságaival. E téren fontos kiemelni, hogy a Balaton Fejlesztési Tanács tagja mindazon minisztérium egy-egy képviselője, amelyek ágazati operatív programot hajtanak végre. Ez alapján a Balaton Fejlesztési Tanács döntéseibe és az általa elfogadott program tartalmába az érintett minisztériumoknak közvetlen beleszólása van.

A Balaton térség operatív programja tartalmazhat olyan kiemelt térségi beruházásokat (más néven intézkedéseket), amelyek megvalósításáért a Balatoni Fejlesztési Tanács a felelős, illetve olyanokat is, melyek a Balaton térség földrajzi területén valósulnak meg más szervezetek felelősségében (pl. állami szervezetek, vállalkozások, civil szervezetek, települési önkormányzatok). Az EU finanszírozású programok, így a kiemelt térségi beruházások megvalósítását úgynevezett területileg decentralizált közreműködő szervezetek segítik, mely feladatot a BFT munkaszervezete a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft megfelelően el tud látni több éves pályázat-menedzsment tapasztalata és stabilan foglalkoztatott, tapasztalt munkatársai révén. A kiemelt térségi beruházások kapcsán a BFT felelőssége, hogy előterjessze a Balaton térség operatív programját, illetve a program alapján megszületendő kormány határozat alapján támogatandó térségi beruházási programokat támogatói döntésre a közreműködő szervezetnek, illetve az IH-nak támogatásra. A kiemelt térségi beruházások megvalósítását nyomon követi a BFT, az irányító hatóságok által nyújtott támogatási információk alapján.

⁸Az alábbi illeszkedés a Partnerségi Megállapodás azon változata alapján készült, amelyet a kormány 2013. március 7-én benyújtott az Európai Bizottságnak. Az időközben történt kormányzati döntések, illetve az Európai Bizottsággal történt egyeztetések alapján elkészülő új Partnerségi Megállapodás még nem állt rendelkezésre a tervezési dokumentum véglegesítéséhez.

A programok végrehajtásához kapcsolódóan, illetve a Balaton térségben tervezett építészeti tevékenységek összehangolása érdekében javasolt a Területi Tervtanács feladat és hatáskörének bővítése speciálisan a Balaton térség területére jellemző „jelentős táj és történelmi értékek áttervezését, kialakítását, településképet érintő” épület kategóriák ill. ahol nem működik településképi bejelentési,- vagy véleményezési eljárás kiterjesztésére (a tervtanács fizikai megerősítése mellett).

Balaton Integrált Területi Program sajátosságai

A balatoni térség fejlesztési igénye alapján nemcsak a gazdaságfejlesztési OP (Gazdaságfejlesztési és Innovációs (GINOP), hanem más operatív programok forrásait is célszerű bevonni az integrált területi programokba. Erre legnagyobb esély a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) kapcsán van, mivel döntően helyi érdekeltsgű beruházások és szakmai programok (pl. képzések) megvalósítását célozza meg. A Balatoni térség egységes fejlődését segítő környezetvédelmi és közlekedésfejlesztési projekteket ki kell jelölni az ágazati programokban, annak érdekében, hogy támogassák az integrált területi program hatékonyabb megvalósulását.

A Balaton Fejlesztési Tanács szervezet-rendszerét - a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft-t is beleértve - a területi együttműködések erősítése és a komplex fejlesztések eredményes megvalósítása érdekében javasolt „Mentorközponttá” továbbfejleszteni, hogy hatékonyan tudja segíteni a projektek előkészítését, illetve menedzselését. A mentor központ alapvetően a kiemelt térségi beruházások megvalósítási szervezete, amely rendelkezik önálló jogosultsággal a támogatott beruházási programokon belül – az IH-val egyeztetetten - bizonyos típusú és célú projektek jóváhagyására. Azaz nem lenne szükséges minden egyes projekt IH általi folyamatos jóváhagyása, lennének olyan beruházási programok, amelyek egy részének tovább pályáztatását a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft-t végezné el. Ez utóbbi esetben az irányító hatóság csak a kiemelt térségi beruházások megvalósításának szabályosságát és így például a projekt kiválasztási folyamat megfelelőségét értékelnék csak.

A szakmai háttérrel biztosító, illetve a projektfejlesztésben és megvalósításban közreműködő mentorközpont segítségével az egyes térségek és kedvezményezettek kialakíthatják projektötleteiket – GINOP és esetleg a TOP által finanszírozott – kiemelt térségi beruházások céljaihoz, főbb beavatkozási területeihez kapcsolódóan.

A mentorközpont segítségével a potenciális kedvezményezettek számára biztosítottá válik az a szakmai háttér, mely elengedhetetlen a projekt ötletek szakmai szempontú előszűréséhez és az ötletek projekteké történő alakításához, valamint a támogatásban részesülő fejlesztések megvalósulásához. A mentorközpont által biztosított szakértők a szakágazati kérdésekben, illetve a támogatási rendszer támasztotta elvárások, működési, eljárásrendi szabályok ismeretével segíthetik a projektgazdákat. A mentorközpont és a potenciális kedvezményezettek, térségek együttműködésének kulcsfontja a folyamatos visszajelzési lehetőség, így a projektfejlesztés, illetve megvalósítás során is gyorsan, közvetlen forrásból információhoz juthatnak az érintettek.

A stratégia végrehajtása a régióban sokszereplős feladat, a nagy környezetvédelmi és közlekedési projektek megvalósítását egyeztetni kell az ágazatokkal és az érintett régiókkal, míg például a gazdaságfejlesztési és turisztikai programok részletes kialakítását meg kell vitatni a helyi szereplőkkel és alacsonyabb szintű térségi – pl. gazdaságfejlesztés esetén a városközponti fejlesztési koordinációban célszerű tervezni. Így a program tervezés és megvalósítás során a partnerség elvén túl a szubszidiaritásnak is érvényesülnie kell.

6. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása

A területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009.(X.6.) Kormányrendelet (a továbbiakban 218/2009 Korm. rendelet) 13.§(1) bekezdése alapján a Balaton

Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepció és Program kidolgozásának része az állampolgárok, az érdekképviselők, a társadalmi szervezetek és a vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv.

A13. § (2) alapján a partnerségi tervben meg kell határozni:

- a bevonandó célcsoportot,
- a bevonás eszközeit és részvételi formáit,
- a bevonás céljait.

A 17. §(2) alapján a területfejlesztési koncepció egyeztetése során tett véleményeket, társadalmi észrevételeket és a tervezői válaszokat az egyes munkafázisok dokumentációjához kell csatolni.

A 18. §(1) és (5) alapján a területfejlesztési koncepciók véleményezésére jogosultak körét a rendelet 10. számú melléklete 1; 2;6; 7;8; 10;13.pontjai tartalmazzák.

A bevonás céljai:

A partnerségi terv alapján történő bevonás céljai: az állampolgárok, az érintett területen működő érdekképviselők, a térség területfejlesztési szereplői, és a véleményezésre jogosult szervek:

- térséget érintő elképzeléseinek áttekintése,
- helyzetértékelés és a jelenlegi kihívások bemutatása,
- tervezésbe való bevonása.

A bevonandó célcsoportok:

- az állampolgárok,
- az érdekképviselők,
- a gazdasági, üzleti és vállalkozó szektor szereplői,
- az önkormányzatok,
- a térség társadalmi szervezetei (pl. Leader egyesületek),
- a jogszabályban megnevezett véleményezésre jogosultak.

A 2014-2020-as tervezési időszakra vonatkozó egyes tervezési dokumentumainak elkészítéséhez kapcsolódóan, a területfejlesztési koncepció és program és az uniós részdokumentumok kidolgozása során a partnerség keretében első lépésként 2014.április második felében a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Koncepciójának első munkaváltozatának elkészültét követően közzétételre kerül a BFT honlapján, illetve megküldésre kerül az érintett szervezeteknek. Ezzel párhuzamosan mélyinterjúk készítése indul a helyi döntéshozókkal és vezetőkkel, illetve a térség meghatározó fejlesztési szereplőivel egyeztetést szervezünk a jelentősebb léptékű terveikről (pl. turisztikai vonzerő fejlesztések, jelentősebb K+F fejlesztések, nagyobb környezetvédelmi beruházások témájában) megvitatásra kerülnek a legfontosabb fejlesztendő irányok (pl. mit tennének, hogy a nyári turisztikai szezonon kívül is bővüljön a foglalkoztatás a Balaton mellett?).

A megtartott partnerségi fórumok a következők voltak:

- Aktív turizmus: Kerékpározás, természetjárás, vitorlázás, lovaglás egyéb sport
- Turisztikai fórum - beutazási igények és marketing szervezése
- Vállalkozásfejlesztés, kutatás-fejlesztés
- Egészségipar
- Helyi termékek

A partnerségi fórumokon megjelentek aktívan vettek részt a közös munkában, illetve véleményükkel gazdagították a fejlesztési elképzeléseket. A fórumok után érkeztek be az írásos vélemények, melyek feldolgozásra, illetve a jelentős többségük beépítésre került a koncepcióba.

A partnerség folyamán beérkező észrevételek mindegyike megvizsgálásra, illetve beépítésre kerül a koncepcióba. Ezt követően a Balaton Fejlesztési Programot és Stratégiai Környezeti Vizsgálatát előzetesen elfogadja várhatóan 2014. július elején a Balaton Fejlesztési Tanács, amelyhez kapcsolódóan szintén széleskörű egyeztetés indul a koncepcióhoz hasonló struktúrában.

Az észrevételek beépítését követően az elkészült dokumentumok (konceptió, program, illetve integrált térségi beruházási program) a Balaton Fejlesztési Tanács által elfogadásra kerülnek a tervek szerint 2014 szeptemberében.

Kivonat az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozata mellékletéből
a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról

„4. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

Beavatkozási területek:

- a Balaton és térsége programalapú fejlesztése, egységes keretben történő kezelése.

3.1.6 Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

3.1.6.1 A Balaton-térség fejlesztése

A Balaton-térség hazánk egyik legkarakteresebb, nagy kiterjedésű tájegysége, melyökológiai egységet is alkot, ahol a társadalmi és gazdasági folyamatok egyedülállóan nagymértékben a környezeti tényezőktől függenek. A térséget a kiemelkedő természeti, kultúrtörténeti és táji értékei, valamint az ezekre épülő idegenforgalma és tájgazdálkodása az ország legmarkánsabb, önálló fejlesztési célokra igényt tartótérségévé teszik, így a területfejlesztés is egyik legfontosabb feladatának tekinti a térségkörnyezeti és társadalmi szempontból is fenntartható fejlesztésének, az értékek megőrzésének biztosítását. A térség olyan természeti és gazdasági egységet képez, melynek kezelése nem bontható meg. Turisztikai, mezőgazdasági bevételei révén a nemzetgazdaság jelentős tényezője. Bár nem önálló tervezési-statisztikai területi egység, az egységes tervezés és támogatáspolitikai igénye és szüksége itt a legerősebb az országban. A mindenkorinak a még meglévő táji, kulturális és természeti adottságokat tiszteletben tartva szabad csak megvalósulnia. A Balaton-térségfejlesztésének alapvető célja, hogy a környezet, a táj értékeinek megőrzésével és fejlesztésével, a turisztikai kínálat diverzifikálásával a térség adottságainak szélesebb körű hasznosításával, valamint az érintett számos szereplő partnerségét biztosító stabil intézményrendszer megteremtésével egy fenntartható módon versenyképes Balaton térség jöjjön létre.

Különleges agglomerálódó várostérséget alkotnak a Balaton körüli települések. Az itteni települési- és üdülőterületek további, káros összenövésének már szigorú területrendezési szabályozás is próbál gátat vetni, de a fejlesztéspolitikának sem szabad a Balaton menti beépítések fokozására ösztönözni a helyi szereplőket és a befektetőket. Az összenövés nem csak környezeti szempontból rendkívül káros, de a térség fő erőforrását képező turisztikai vonzerőt is felemésztheti. A Balaton-parti városhalmaz ugyanakkor rendkívül hasonló gazdasági, társadalmi és környezeti eredetű településfejlesztési, településszerkezeti problémákkal és lehetőségekkel rendelkezik, ezért egységes kezelése és a települések fejlesztési együttműködése elengedhetetlen.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A fenntartható és versenyképes turizmus megteremtése, a térség változatos vonzerőire épített új és komplex turisztikai termékek kialakítása, magas színvonalú szolgáltatások biztosítása.
- A szezon meghosszabbítása egész éves kínálati programcsomagok megteremtésével, ennek érdekében térségi turisztikai hálózatok, tematikus utak kialakítása, megerősítése.
- Egységes térségi turisztikai menedzsment mellett a turisztikai kínálat területileg differenciált tervezésével a vendégforgalom területi szétterítése, a háttérterületek adottságain (borvidék, nemzeti park, hegyek, erdők, aprófalvak, történelmi emlékek, népi hagyományok gasztronómia stb.) alapuló alternatív turisztikai termékek kínálatának kifejlesztése és „értékesítése” a parttól távolabbi településeken.

- A Balaton, a vizes élőhelyek és egyéb természeti területek ökológiai és kémiai állapotának megóvása és további javítása, a vízszint ingadozásból fakadó problémák mérséklése, a Balaton-part terhelésének korlátozása, a nádasok védelme, a térség élő és élettelen természeti értékeinek megőrzése.
- A térség további beépítésének megakadályozása, tájrehabilitáció, a tájsebek kezelése, az eróziós és deflációs hatások mérséklése (magaspart és pincevédelem).
- Az ingatlanállomány rehabilitációja, valamint a városiasodott környezet kínálta területeken új funkciókkal való hasznosítása (pl. lakófunkciók, tudásalapú gazdasági tevékenységek, országos közigazgatási, közszolgáltatási funkciók).
- A Balaton-felvidék aktív tájképvédelme, a természetvédelemre, táji adottságokra épülő gazdálkodási módok kialakítása, fejlesztése.
- A kulturális örökség magas szintű védelme, tudatosítása és bemutatása.
- Egységes, turisztikai vonzerőként is szolgáló balatoni közösségi közlekedési rendszer megteremtése.
- Települési együttműködés és egységes elvek mentén zajló fenntartható városfejlesztés a Balaton városgyűrűjében.
- A Balaton illegális feltöltésének megakadályozása.
- A Balaton törvényt és egyéb jogszabályokat figyelmen kívül hagyó beruházások, építkezések leállítása, az eredeti állapot visszaállítása.
- Balaton-térség háttér településeinek fejlesztése.

Működő kutatási programok a Balaton térségében

Ökológiai kutatások

- Balatoni Limnológiai Intézet, Tihany – az MTA Ökológiai Kutatóközpontja
 - Hidrobotanika
 - Hidrozoológia
 - Kémiai ökológia és környezet-toxicológia

Informatikai kutatások

- Pannon Egyetem (Veszprém, Keszthely, Nagykanizsa)
 - Információbiztonsági Kutató-Fejlesztő Központ
 - Nemzeti Infokommunikációs Koordinációs Központ
 - Informatikai Biztonsági Kutató-Fejlesztő Központ
 - Egészségügyi Informatikai Kutató-Fejlesztő Központ
 - Info-Bio-NanoKutató-Fejlesztő Központ
 - Logisztikai Rendszerek Információs Technológiai Kutató-Fejlesztő Központ
 - IBM Szoftver Technikai Kutató Központ
- Rendszertudományi Innovációs Klaszter
 - Az akkreditált klaszter tagjaihoz kapcsolható informatikai kutatások és fejlesztések
 - projektársaságok létrehozás a klasztertagok közreműködésével
 - 31 taggal rendelkezik (29 vállalkozás + BME + Óbudai Egyetem)
- Rendszertudományi Innovációs Zrt.
 - inkubátorház; oktatási központ; K+F forráskeresés és projektmenedzsment
 - fő kutatási kerületek:
 - logisztikai,
 - informatikai,
 - mobil technológiai,
 - szoftvertesztelési kutatások, fejlesztések.
 - Fő együttműködő partnere a Rendszertudományi Innovációs Klaszter

Egészségipari kutatások

- Kaposvári Egyetem – Egészségügyi Centrum
 - állattudományi kutatások
 - radiológiai kutatások
- Kaposvári Egyetem

- Agrár- és Élelmiszertudományi Tudásközpont – élelmiszeripari kutatások az egészséges táplálkozás területén
- Magyar Balneológiai Kutató Központ – létrehozásának terve a gyógyvizekre épülő rehabilitáció, gyógyászat területén
- Gyógyszeripari kutatások
 - „DRC” Gyógyszervizsgáló Központ, Balatonfüred – I-IV.fázisú klinikai vizsgálatok (2000)
 - Pharmagora Életminőség Klaszter (2009) – kutatási területek: a funkcionális élelmiszerek, az étrend kiegészítők, a gyógyszer kombinációk (generikumok), az ezen területekre irányuló klinikai és pre-klinikai műszerfejlesztések, valamint klinikai vizsgálatokhoz kapcsolódó adatmenedzsment, biostatisztika és átfogó, szigorú minőségbiztosítás.
 - Gyógyközpont Gyógyászati Kutató és Szolgáltató Kft., Balatonfüred, Anna hotel - „diagnosztikai eljárásokon alapuló orvos-gyógyászati és táplálkozás-tudományi kutatóközpont” (2014)